

Prețul unui număr 30 cruceri — 75 de bani.

Jurnal beletristic - literar.

Abonament pe un an fl. 7, pe un semestru fl. 3.60

Nr. 19.

Apare la 1 și 15 ale fiă-cărei luni.

Tomul I.

Printul Dimitrie.

Roman de GEORGE ALLAN.

(Continuare.)

„Etă un început frumos!” dîse Paula în sine. „Așa n'a mai fost nici o dată, atmosfera casei în care a trăit ca garson, are această influință asupra lui. Să mă lase singură, chiar în ziua primă, asta-i un manș de egard nepomenit.

Vedînd că nu se întorșe, se apucă după o jumătate de oră să ia oșeși care dispoșiuni, despachetă ea însăș unele lăđi, și era tocmai cufundată în această ocupațiune, când se presintă de o dată cumnată-sa dinaintea ei.

Nu o veduse de vr'o căți-va ani, de când nu fusese adică a casă în patria ei, dar totuș o recunoscuse îndată.

„Asta va fi vr'o modă nouă din streinătate,” dîse Zoe, așa o chiea, după cum scim, pe cumnata Paulei, „să sosesci a casă, fără ca să dai de scire familiei?”

„Voiam să ne ducem îndată după dejun la Dv. era să fiă prima noastră eșire,” răspunse Paula uimită.

„Atâtea fasone nu erau de lipsă în familia noastră,” continuă Zoe cu acelaș ton ascuțit cu care începuse, „dar acum se vor schimba dora tôte!”

Paula tăcu, apoi o rugă pe cumnată-sa să între și să ocupe loc. Ea însă refușă și dîse, că Paula să urmeze cu lucrul ei, căci altmîntre îndată s'ar dîce, că ar fi venit, ca să-o conturbe.

„Le-i fi pus și pe frate-meu la despachetat?”

„Nu, a eșit!”

„Așa, unde s'a dus? Credeam că mai întâiu veți veni la mine.

„Nu sciu unde s'a dus, a dîs, că are trebă,” răspunse tîncera damă în perplexitate.

„Nu trebuie să-mi o spui, căci și așa pot să-mi închipesce lucrul. Să va fi dus de bună sémă la banșerul sêu, va avea trebuință de parale, după voiașurile sale și după mobilile luxose, ce v'ați comandat.”

„Suntem fôrte simplu arangiați,” observă Paula, simțindu-se tare rêu față cu o femeia atât de necioplită.

„D-tale îți pare simplu, eu însă te pot asigura, că este mai mult decum ar permite împrejurările fratelui-meu.”

„Nu am întrebat nici o dată de afacerile de bani ale bărbatu-meu,” dîse Paula cu trufie, pațiencia începea a o părăsi.

„Eu însă îmi permit a-ți da sfatul binevoitor, ca să te interesezi de ele, decă nu voiesci să ți se secuestreze într'o bună dîminetă cele din casă.

Paula tăcu, căci dór nu putea să dea afară pe sora bărbatului sêu. Zoe să și prepara de plecare, „de ore-ce nu-mi dîci să stau” dîse ea.

„Dar mă rog, n'am îndrăznit.”

„Acum de sigur n'aș remâncea, căci s'ar dîce, că am stat cu sîla.”

Dar eșînd din ușă, Nieu întră prin ea. Îl îmbrătoșă cu multă efusiune, el însă privea mereu înspre soția-sa.

„Paula, lasă asta, pré te ostensesi,” i dîse, până să se întorșă spre soră-sa.

„Te rog, privesce acum la mine!” dîse Zoe cătră frate-sêu. „Vai cât esei de sarbed.”

„Causa e, că soția-mea nu mi-a dat astăđi, încă nici o sărutare,” răspunse el mergînd spre Paula.

„De ôre-ce par a te conturba,“ ise Zoe ofensată, „mă voi duce mai bine.“

„Nu mă conturbezi nici de cum, stai cu noi la dejun, decă avem deja ce mânca. Ai fi putut să-mi faci plăcerea, de a te interesa puțin de menagiul meu.“

„N'aș fi putut mulțami pretențiunile soției tale.“

„Nu fi rea“ ise Nicu cu blândetă. Soră-sa era însă pré rêu dispusă și se duse.

După ce închisese ușa, Paula se adresă cu rēcělă cătră bărbatu-sëu icënd:

„Asta-i o ofensă, pleci și te întorci, făcënd ca și când nu s'ar fi petrecut nimic între noi; ba mă săruti chiar. Cređi dóră, că sunt o femeică, care trebuie să sufere tandrețele tale, când ești dispus, și nepoliteța ta, când ești supërat?“

„Dar lasă dragă,“ o intrerupse el.

„Nu, nu voi să las, te duci, și eu sunt expusă vorbelor nedelicate ale sorei tale, care este o femeică necivilisată.“

„Cât de bine te prinde când ești vehementă!

„Eu nu sunt vehementă, eu îți spun rece și liniștită, că soră-ta s'a arëtat fôrte necivilisată, nepoliticósă față cu mine...“

„Apoi veđi, trebuie să fi mai îndurătóre cu ea, ea a trăit până acum mereu în speranță, că copiii ei vor moșteni de la mine.“

„Eu nu vëd nici de cum, de ce să iert o asemenea grosierisate, și tu ești revoltător, decă o ceri de la mine.“

„Poți să cređi, că sunt revoltător, dar dă-mi o sărutare, mi-a fost dor de sărutarea ta.“

Paula însă se întorse și urcâ treptele.

După prânđ i se anunță Dómna Verënu. Cleopatra Verënu auđise, că Nicu ar fi sosit cu soția-sa, și era nu numai curiosă de a o vedea, dar voia să între de la început în intimitate cu ea.

Paula resimțea ca un fel de frică dinaintea Dómnei Vereanu, fiind-că auđise, că ar fi o amică intimă a cumnate-si Zoe. Íși luă dară inima în dinți și merse în salon. Surprisa ei fu mare, vëdënd dinaintea sa nu numai o damă fôrte frumósă, tënëră și blondă, dar ăsindu-o tot odată și fôrte amabilă.

Cleopatra îi prinse amëndouë mânilé și îi ise:

„Decă ai sci, cât te iubesc, fără să te fi cunoscut, și cum te-am dorit“.

Paula era atât de uimită încât era aprópe să izbucnescă în lacrimi.

„Dómna mea“ bilbâi ea.

„Am sciut că Nicu — pardonéză-më, decă-l numesc așa, dar bărbatu-meu m'a deprins la acësta, și-mi este ca și un frate — va lua de soție numai o ființă, care va fi în tóte privințele démnă de el, și așa n'am putut ascepta, până să veniți la mine.“

„Ești pré amabilă“.

„Și acum aș dori să te îmbrățșez“.

Paula plânse acum în adevër de bucurie.

„Ești așa de impresionată“ ise Cleopatra ob-

servând lacrimile ei, „incât nici nu îndrăznesc a spune, că am voit să te rog, ca să vii de séră pentru o oră la mine, este jour fix la noi și aș fi fôrte mândră, decă te-aș putea presenta amicilor nostri“.

„Voi veni de sigur, decă se va invoi bărbatu-meu“.

„El se va invoi cu tóte, câte va decide soția-sa cea grațiosă“, ise Dómna Vereanu cu glumă. „A propos, nu-mi e permis a aduce în persónă soțului fericit felitațiunile mele?“

„Decă-i permiti a se presenta“, respunse Paula, și trimise la bărbatu-sëu, rugându-l ca să vină.

Nicu era fôrte ambarasat, când asi pe Dómna Vereanu la nevastă sa, așa de ambarasat, încât și Paula fu frapată de perplexitatea lui. Cleopatra însă îi cuprinse talia cu brațul ei și ise cu un zimbet fërmecător:

„Paula s'a și plâns de D-ta, Domnule Navru, și ni-am jurat amiciția eternă, D-tale însă dușmânie vecinică“.

După câteva frase, se recomandă.

„Este în adevër șarmantă, ce elegantă încântătóre!“ ise Paula cătră bărbatu-sëu, când se întorse el în odaiă la ea, după ce condusesese pe Dómna Vereanu până la trăsura ei. M'a împăcat cu iua întrégă, și chiar cu tine, ursule, decă poți avea o asemenea amică trebuie să fiă ceva bun și la tine“.

Nicu însă respunse cu seriositate. „Nu este atât de bună, precum pare, aș voi să te feresc de ea“.

„Cât ești de bun. Pe Zoe o aperi, ér pe acëstă femeică încântătóre o inegresci, fiind că a fost amabilă cu mine“, rëspunse Paula riđënd, ér bărbatu-sëu tăcu.

Ce era asta, o fatalitate, de care nu avea să mai scape nici odată. Buclele blondine se impletiseră ôre cu firul vieței sale, nu mai putea el să se lupte în contra destinului? O disprețuisese cu tótă sinceritatea pe Cleopatra, când o părăsise, fiind-că nu voise să se despartă de bărbatu-sëu pentru el. Acum după ce se insurase, credea că nu o va mai vedea de cât numai din depărtare, nu ar fi așteptat din partea ei aplombul, ca să vină la nevastă-sa. Ce voia de la el? Orî își impunea un fel de pocăință, încercând a câștiga amiciția nevestei sale? Nicu primi bucurosi motivele, care erau comode pentru el, și era convins că este o Magdalină pocăită, când cu o jumëtate de oră mai în urmă, Dómna Vereanu trimise un buchet minunat pentru Paula. Dar totuș nu putu opri un zimbet de pe buzele sale, când se ândi, că trimite neveste-si flori din florăria, care îl costase chiar pe el atâți amar de bani. Acest zimbet însă era primul pas spre vechile obiceiuri, din acest moment putea să se lupte orî cât ar fi voit în contra lor. Bărbatul acela care jurase cu inimă curată soție-si credință, murise în prima i a întórcerei sale. Paula îi plăcea încă mai bine, ca orî care altă, dar numai atâta îl ținea legat de ea, tóte cele lalte fire cu care se cređuse legat de ea, erau atât de suptiri, încât pasul mólé al unei femei le și rupsesc.

IV.

Paula vădu între mulțimea de óspeți adunați la Dómna Vereanu pe George Bălescu, ceia ce era o nouă surprisă pentru ea.

Avusese multe surprise in acea primă și ce o petrecusă a casă in patrie. Surprize plăcute și neplăcute. De care categoriă se ținea acéstă din urmă. Chiar nici Paula nu scia să respundă la acéstă întrebare.

George Bălescu o cunoscuse din copilărie, ea îi fusese amorul din tinerețe, in ea văduse el figura ingerilor din visurile sale daurie.

Veni spre ea și privi la ea, cu ochii săi cei căprui și serioși. Trecuse aprópe un an de când o văduse pentru ultima óră, i se păru neschimbată, nu vădu că intru aceia se desvoltase la maturitatea unei femei, o vădu numai pe ea, și nici de cum aparițiunea ei externă. Pe buzele sale plana întrebarea, la care nu aflase încă răspunsul; „de ce nu m'ai acceptat?“ Și totuș scia, că nu va pronunța acest cuvânt acum și nici odată.

Ea nu ceti in ochii săi, decât numai bucuria ce resimțea ea însăși la revederea lui. „De când esci aici?“ îl întrebă.

„Deja de trei luni!“

„Aprópe de atunci, de când m'am măritat“, ăise ea cu zěl copilăresc, „căci inchipuesce-ți George, sunt de patru luni măritată“.

„Nu se vede verișóra“, replică el, „aș fi putut crede că ești încă o fetiță de pensionat“.

„Când ne-am vădu pentru ultima óră, am jucat hora la moșia fratelui tēu, apoi in érna ce urmă muri sofiă-sa, sērmăna Elisa, și acum și Ioan e mort. Ai fost la Brești, de când a devenit proprietatea ta?“

„Nu, am lăsat acolo pe vechiul arendaș, nimic nu s'a schimbat.“

„N'am timp, de când mă ocup cu politica“, adaoșe zimbînd.

„George, îmi pare rău de acéstă“, răspuse ea privindu-l serios, „ea îți va consuma viața!“

„Ce vorbă mare, au trecut timpurile unde se versa sânge pentru opiniuni politice!“ obiectă George.

„La ce te gândești“, ăise Paula speriată, „Dómne feresce, eu nici n'am voit să ăic că vei muri de mórte silnică.....“

Sofia Petru, care ședea lângă pian, ascultând după aparință la o piesă produsă cu patru mâni, urmărise cu atențiune tóte mișcările Dómnei Paula Navru. In apropierea ei ăicea Dómna Vereanu, cătră un anume Domn Lodescu: „roba ei este puțin cam pré albastră, este stingăciă și fără nici un aplomb“.

Lodescu la acéstă lorgnetase pe Paula, care vorbea in mijlocul sălei cu Domnul George Bălescu, după cum scim, și i se păru frumușică.

„Sveltă, mijlocie de stat, ochi căprui, pēr castaniu, nasul, gura: regulat, aș pune in pasaportul ei“, ăise el.

„Nu uita ca să adaogi drept semne deosebite: că la vorbit ține capul puțin cam plecat, ca și când ar voi să-se uite la cineva de jos in sus, și că își mușcă buza cea de jos“, adaoșe Sofia Petru.

„Ești o bună observátore, Domnișóra mea“, se adresă Lodescu cătră Sofia.

Ea nu-l privi când i raspuse:

„Numai pe acei ómenii îi observez mai de aprópe care-mi displac, cei lalți îmi sunt mai toți indiferenți“.

„En priviți, acum a inceput Dómna Navru să cocheteze in tótă forma cu Bălescu“.

Dómna Vereanu făcu lui Lodescu semn ca să tacă, apoi îi șopti:

„Nu scii, că Sofia Petru are să se mărite in luna viitóre după Bălescu.“

Sofia privea necurmat la grupa de sub candelabru; in colțul in care ședea, era atât de intunerec, încât nu se putea vedea in cătro privesce. George era cu spatele spre dēnsa, ea însă îl vedea cu sufletul și îi se făcu de o dată, ca și când inima lui ar sta desvilită dinaintea ei. Vedea, de unde, asta n'ar fi fost in stare a o spune nici ea însăș, vedea póte din pozițiunea sa, care părea a exprima un devotament duios, că femeia cu care vorbește ocupă interesul vieței sale, și incepu să urască pe acéstă femeia, cum nu urășe încă pe nimen. „Dar aș voi să vorbesc cu ea“, ăise in sine, se sculă, merse prin sală cu consciința figurei sale iunonice, veni lângă Paula și incepu: „Domnule Bălescu, fi va-mi permis a te ruga, ca să mă prezentezi verișórei D-tale.“

Paula privi la fēta frumósă, a carei nume i se spuse, jumătate cu uimire, jumătate cu admirațiune.

„Am fost crescută din copilărie in Paris, și așa nu te-am vădu încă până acum“ continuă Sofia.

„Așa dară suntem șóte de suferință, și eu m'am instreinat cu totul de patria mea“, raspuse Paula, apoi adresându-se éráș cătră George, adaoșe zimbînd: „voi repara însă tóte, mă voi interesa chiar și de politică“.

„Apoi de bună sémă va reeși candidatura D-lui Bălescu, incepusem deja a ne îndoi de succes“, ăise Sofia cu puțină ironie.

„Ești pré amabilă“, intrerupse George „de te interesezi de mine, dar spre nefericire sciu pré bine că este numai pentru lucru, ér nu pentru persónă!“

„Voiesci să ne silești, ca să-ți facem un compliment“, răspuse Paula rîdēnd. Acum veni bārbatu-sēu, ca să-i presinte pe un amic.

Sofia se întórse spre prințul Dimitric, care intrerupse in grabă o convorbire cu nisece domni.

„Mē pun puțin lângă Dta, pentru a-ți face curte, Măria ta,“ ăise ea.

„Prin acéstă voiesci să mă reții, ca să nu-ți spun acelaș lucru,“ raspuse el.

„Te înșeli, sperez din contră, că-mi vei spune cu profusiune lucrări plăcute. Dar ce face călușelul lui Radu, pe care ai voit să-l vindeci, chiar Măria-ta“.

„Totuș a crepat!“

„Totuș, ba tocmai d'aceia!“

„Nu contradic nici o dată unei dame.“

„Eu încă nu sunt damă completă, căci nu-mi este încă permis a merge la operete.“

„Pentru mine ești cea mai desevêrsită damă!“

„Așa ȃici Măria-ta, cătră tôte damele.“

„Pardon, numai decă sunt frumoșe și tinere.“

„Ca și când opiniunea D-tale ar fi o decorațiune regescă, ce să pörtă la pept. Ești foarte arrogant!“

„Voi incerca a mă indrepta.“

„Este pré târziu pentru acésta.“

„Pentru indreptare nici o dată nu este pré târziu, unde a remas religiunea D-tale?“

„Pe fiul rêtăcit, care se pocăiesce la cele din urmă, l'am considerat tot de-a-una de un caracter foarte slab, mai bine consecuent in rëutate.“

„Asta-i o adevêrată opiniune femeieșcă, fără experiință practică.“

„Firesce, căci noi femeile suntem tot de-a-una bune!“

Acum se amestecă și Dómna Verénu in vorbă, i se părea că Sofia ar fi conversat destul cu prințul Dimitrie, era gelósă de fie-care bărbat, ténér, bătrén, credea, că are prerogativul de a preocupa pe toți.

„Măria ta ne răpesci pe bărbații nostri pré des cu politica,“ incepu cu vocea lină dar reproșătoare.

Sofia se sculă, prințul putu decă să răspundă negenat:

„Pe care-l compătimesci?“

„N'aș fi cređut, să fi atât de gelos“ respunse frumoșa Cleopatra veselă.

„Gelos!...“

„Da, gelos, adică — de o dată își schimbă vorba și ȃise — gelósă de petrecerile D-tale, să ȃicea, că estimp nu vei da nici un bal și totuș ni ai făcut acésta plăcere.“

Prințul Dimitrie privi cu mirare in dărăptul său. Lângă spatele sale stetea Nicu Navru, și Dómna Verénu îl rugă prin un semn, ca să ocupe loc.

„Tocmai vorbeam,“ urmâ ea, „despre balul ce ni va da Măria-sa in septemâna viitoare. Îți mai aduci a minte, Domnule Navru, ce serbare frumoșă fu balul Măriei-Sale de acum un an?“ Și la aceste cuvinte îi zimbi cu nevinovăție.

Cum să nu-și fi adus a minte seracul de el! Era un suvenir, care-l implea parte cu rușine parte cu mândrie. Atunci își declaraseră ei amorul, atunci îi promisese, că se va despărți de bărbatu-său, și — —

O cu ce dragă inimă ar fi voit să-i deschidă Verénului, care era amicul său, ochii, dar . . . un duel ar fi fost urmarea, și acum nu mai avea dreptul de a provoca dueluri, căci era insurat, ar fi compromis pe soția-sa, pe Paula.

In acest moment veni ea spre el și-l rugă, să mêrgă a casă. Nu se simțea bine in salonul animat

al Dómnei Verénu, era încă pré străină printre toți, stăpêna casei era foarte amabilă, dar totuș se simțea opresată! Îi era urit să audă pe Dómna Petru spunând, cât o costase mobilele ei cele noue, pianul nu o atrăgea, de prințul Dimitrie se temea, ér Sofia Petru îi displăcea cu totul.

Nicu era cu plăcere gata ca să-i facă pe voie, și să se ducă, căci îi era un chin de a vedea cocheteria Cleopatrii cu prințul Dimitrie.

„Cât de greu îmi cade că nu mai am pe nimeni din familia mea pe lângă mine; mamă-mea ar lua de la mine acésta simțire straniă, de care am fost apucată astăđi. Cât era de iubită și de venerată pe aici,“ ȃise Paula.

Nicu borborosi ceva in sine, care era să fiă un protest in contra suposițiunei, cumcă mama Paulei ar fi fost „venerată.“ Paula nu observă insă acésta, nici Nicu n'ar fi voit, ca să fi observat, căci el dorea ca in memoria ei, mumă-sa să existe ca și o sfântă, ceia ce nu fusese de loc.

„A fost o ȃi foarte variă“, continuâ ea, „mâne vom incepe a ne regula puțin vieța.“

A doua ȃi insă Nicu era încă cuprins de somnul dulce, inainte de ȃece ore nu se putea descepta nici odată — când étă că-l desceptă servitorul, pentru a-i anunța pe Domnul Verénu. Paula era deja sculată și vêduse de la feréstră spre spaima ei, că trandafirii din grădină nu erau încă ingropați. Chemase decă pe rendas și urmărea stingăcia sa de la feréstră. Nicu intră pentru un moment la dênse, ea îl primi cu cuvintele: „Inchipesce-ți, n'am fi avut la véră nici un rosar in grădină.“

Nicu rîse. „La véră, o Dómne, cine pôte să se gândescă așa departe.“

Paula respunse cu reproș: „Astfel de vorbe ușure nu se spun nici in glumă.“

„Te rog nu-mi ține orațiunii, Paulă, am voit numai să-ți spun, că a venit Verénu, ca să mergem la prințul Dimitrie, dar mă voi întorce cu el la dejun, și pôte voiu aduce cu noi încă pe vr'o câți-va. Pune vr'o câteva butilce de șampaniă in ghétă.“

„După mine Verénu face nedrept de a lăsa pe soția-sa singură, când nimic nu-l reține de a remânea a casă. Eu nu ți-aș permite acésta.“

Lui Nicu îi plăcea, când femeile erau neresonabile, el părăsi decă pe Paula încântat cu totul de vorba ei din urmă.

Verénu îi vorbi in maniera sa cumpêtată despre politică. „Am sciri din capitală, că Cuza voiesce să abdică, recunósce chiar el, că așa nu pôte să mêrgă mai departe. Numai Marulla nu este încă sätulă de joc. Stând trebile așa, l'aș decide pe prințul Dimitrie, ca să se lase de orî ce conspirațiune. Totuș ar fi o rușine pentru țéră, decă ar alunga pe domnitorul ales de ea.“

„Dar decă Marula nu este încă sätulă,“ ȃise Nicu.

„Domnitorul este numai până la un óre-care punct supus voințelor streine, să veđi, că într'o bună dimi-néță va alunga tóte femeile de la sine.“

„Prințul Dimitrie, ce-i drept umblă mai mult după o rěsbunare personală, decât după binele țerei.“

„El deplănge numai desființarea clăci,“ afirmă Nicu.

„Nu cred să fi avěnd motive personale,“ raspunse Verénu.

„Nu idealisa, Verene!“

„Îl stimez și nu-mi displace.“

„Firesce,“ ăise Nicu in sine, „Verénu are tot de-a-una o slăbăciune tocmai pentru acei ómenī, care îl inșelă, și m'aș prinde că cel mai nou capriciu al Cleopatrei este prințul Dimitrie. Cu vocea tare ăise: „Mie îmi este silnic, pare că este un moșier din America de sud, care biciuește in fie care diminéță, drept de-jun, un harap, până la mórte.“

Intru aceia sosiră la palatul dărăpanat.

„Dacă ar da prințul Dimitrie vr'o căteva mi pentru repararea palatului sěu, ar căștiga de bună sémă mai multă popularitate de cât prin curtisarea sa,“ observă Navru.

Prințul Dimitrie nu era acasă, mersese călare in pre-umblare și lăsase vorba, ca Domni să revia de séră.

„Nu-i convine să vorbească cu noi singuri, ar trebui să fiă mai apriat,“ ăise Nicu.

Verénu rise numai. „Dacă ai o antipatiă Nicule, apoi atunci o ai din fundament.“

După o oră se întórseră la Paula. Șampania comandată lipsea de pe masa de dejun.

„De ce“ întrebă Nicu.

„Fiindecă, după mine, este un lucru neresonabil,“ raspunse Paula cu decisiune.

Verénu rise și ăise: „Nicule, nevastă-ta are dreptate.“

Nicu tăcu și Paula se inroși, simțise că comisese o necuviință.

Își propusese să-și reguleze ăioa, dar aflase multe lucruri extraordinare de făcut: dete drumul bucătăresei, fiind-că nu voia să sufere, ca să găzduiescă pe pre-tinsul ei bărbat, apoi avu o dispută pentru necură-țenia din curte, și altele, și altele. Séra se simți fórte obosită și nemulțămিতা.

V.

George Bălescu dina tot de-a-una in „Grand Restaura-tion.“ El își propu-sese a merge inain-tea prânđului la Pau-la, dar fiindcă șe-dința durase prea mult, merse de-a dreptul la mėsă. Da-bia se pusese la lo-cul sěu și luase un jurnal in mână, încă nici nu apucase să cetescă și étă-l pe Rosca venind la el.

„Viu tocmai de la tine a casă, am voit să te întreb, ce-i cu istoria ta?“

„Ce fel de istoriă?“ raspunse el puțin distras de și cu mi-rare.

„Am auđit, că So-fia Petru ar fi apos-trofata erī la Verénu din cauza ta pe Dóm-na Navru, că tu îi ai fi întors spatele și că Navru ar fi părăsit cu soția-sa societatea.“

„Ce stupiditate și prostie! Cine ți-a

spus astea?“

„Cine? Tot orașul le vorbește. Să ăice, că ai fi avut relațiuni cu Dómna Navru, Sofia Petru ar fi aflat despre acesta și ți-ar fi dat erī in mod drastic rěspunsul la pețirea ta.“

„O Dómne, numai de nu ar afla Paula aceste vorbe!“

„Dar ce este adevěrat din tóte, George?“

„Ce-i adevěrat, mai întreb, nici un cuvěnt măcar!“

„Nu s'a intinplat nimic erī intre Sofia și Dómna Navru?“

„Dar ce să sě fi intěmplat intre ele, de óre-ce

ȚIGANUL (desemn original de I. Stoica.)

s'au vădut erī pentru prima dată! Ş'apoi eu, care la întrebarea lui Petru, decă voiesc să iau pe fiă-sa de soție, am răspuns ađi diminéță cu ba.“

„Asta va fi cauza vorbelor. De bună sémă este turios, va fi vorbit cu certitudine de tine ca de gine-re-sëu, și acum voiesce să scape astfel din afacere.“

„Cred și eu, căci este destul de vil, ca să se pórte astfel. Să scii că-l vor crede toți, căci pare destul de scandalos.“

„Trei ăle ține târgul, apoi se sparge,“ îl mân-găia Rosca.

„Dar Paula! Din prima ăi să i se strice repu-tațiunea.“

„Nu scii tu, că pe la noi să vorbește de cea mai onestă femeia, n'ar fi scăpat de asta in nici un cas.“

George se sculă: „Mi-a trecut tótă pofta!“ Așa își luă adio și merse incetinel a casă. (Va urma.)

Literatura Franciei.

de la început până in timpul lui Ludovic XIV.

(Continuare.)

Timpul, in care a operat poesia troubadourilor, coprinde de la începutul ei până la decădintă ca vr'o doi secolī (1090—1290). Ca unul dintre cei mai vechi troubadouri este de numit Guillaume IX, contele de Poitiers. Un act vechiă ăice despre el: »Era unul dintre cei mai frumoși bărbați din lume și unul dintre cei mai mari amăgitor de femei; un cavaler sdravén in arme și plin de aventuri amoróse.« O voluptate mare se manifestă și in cânturile sale.

Din numărul mare al următorilor putem numi numai pu-tinī inși: Bertrand de Born (născ. in castelul Born aprópe de Antafort in comitatul Perigord 1145 (?) mort inainte de 1215), se numeră intre acei poeți, care s'au desvoltat in tótă direcțiunea până la înălțimea unei personalități pronunsate. Natura lui era resboinică. Dar nu setea brută de cértă il mâna la luptă; era agresiv fără considerațiune numai acolo unde credea a fi in dreptul sêu, scrutările moderne a demon-strat, că nu era justă opiniunea aspră, care domnesce chiar până in ăioa de astăđi despre caracterul lui Bertrand. Era, in sensul timpului sêu, un aristocrat neclătit, dar cerea de la acela, care voia să fie un adevérat gentilom, fapte nobile și adevérată virtute cavalerescă. Flagela cu o asprime pătrunđă-tóre vieța de orgii, la care se dase o mare parte din nobilime. Cânturile de ocară forméză adevérata sa forță; amorul numai a rare ori se unesce cu sunetele resboinice ale lirei sale.

Peirol insé (mort la 1225) cântă din contră numai amorul; el se distinge prin căldura adevérat lirică și prin un simț dulce. El iubea pe o damă nobilă. Desvoltarea simțim-entelor se póte urmări pré bine in cânturile subsecuente.

Un troubadour sarcastic a fost monacul de la Mon-taudon (pe la finea secolului al doispredecelea al cărui nume adevérat nu se cunoșce). Călătoria ca prior in haine călugă-rescī, și câștiga multă avuțiă pe care o dăruia monăstirei sale. — Valórea poesiilor sale zace mai cu sémă in satiră.

Un reprezentant și mai insemnat al cântecelor de dojană a fost Peire Cardinal (1210—1230) Cea mai mare parte a sirventelor sale este adresată cu aspră severitate in contra decăderei moravurilor, care inșoțea pe acele timpuri perirea cavalerismului. Dar nu ataca numai pe ómenii de statul sêu — era nobil de nascere și canonic, așa dară nu ataca numai pe nobili și pe clericī, ci și in general vișturile și neghiobiile ómenescī. Tot o dată este necurmat partisanul suferinđilor și

al asupriților, și stă fórte departe de sufisantă antecesorelui sêu Bertrand de Born. Pretutindenī acolo unde acest simț firm, virtuos îi dá cuvinte de mâniă, găsesce tonuri pline de o forță bărbătescă, și acele producțiuni ale satirei sale își gă-sesc cea mai aspră și cea mai săgătátóre expresiune. Este mai cu sémă de remarcat, că înțelepciunea sentințelor cuprinde la el un loc, care nici de cum nu este neinsemnat și care se póte explica, parte prin tendința morală.

Resbóiele Albigense produsereă o schimbare insem-nată in poesia Provencei. »Ereticii Provencei« de la finea secolului al unspredecelea stăruiau de a realiza o unire a bi-sericilor: nici misiunile bisericescī, nici decisiunile de conciliuri nu putuseră opri puternica lățire a mișcării reformatrice; In-nocențiu III. provocă in fine la o cruciată in contra eretismului. « Dela 1209—1229 durară acele lupte, care devastară in parte frumósă Provenția; cruđimī de tot felul năbușiră mișcarea, și ceia ce fusese cruțat din partea paloșului și a focului fu ni-micit din partea incuisițiunei. Aceste decenii trebuiă să is-béscă tare in vieța spirituală; de la 1230 incolo se săvērși decă-derea »veselei sciințe.« Ultimul troubadour care i se opuse, este Guirant Riquier (mort la 1290). Dar cu tóte stăru-ințele sale de a salva o literatură muribundă de peire, totuș se manifestă in tótă ființa sa proba faptului, cumcă timpul cel frumos a trecut de mult. Cea mai mare parte a creațiunilor sale pórtă timbrul doctrinismului și documentéză un grad ex-traordinar de erudițiune și de cultură. A dat insé și probe de un talent liric, mai cu sémă in „pastorele« — poesiī de păstorī — care tóte la o flaltă forméză un fel de o novelă mică.

Epopeia de curte. Pe lângă materiile lirice se trac-tară in Francia de sud și sujete epice in dialectul provençal. Doue epopei de curte tratéză despre sujete din legendele de pe timpul lui Carol cel mare. Afară de aceia dese alusiuni ne fac a presupune, cumcă Lancelot, Floris și Blancaflor, Tristan și Jeut și alte figurī de aceiaș fel existau in forma provençală.

Și cânturile de amor ale germanilor sunt influințate de troubadouri. Traducerī se pot dovedi numai la contele hel-vețian Rudolf de Neuenburg, care a imitat pe provençalul Folquete de la Marsilia in cele mai multe cântări. Dar aerul aristocratic și venerațiunea femeilor măritate s'au transplăntat de la Romanī la Germanī. Cea mai mare deosebire era ba-

sată pe pozițiunea poezilor în cele două țări: troubadourii steteau în centrul vieții publice și participau cu pasiune la toate, câte mișcau timpurile, pe când în Germania subiectul aproape exclusiv al poeziei era numai și numai amorul; numai Walther von der Vogelweide se poate asemăna cu troubadourii în privința varietății sentimentelor sale.

Literatura poetică din nordul Franței ne arată o altă naștere și dezvoltare — aici în toate direcțiunile predomină eposul. Ceea ce s'a creat aici în timpul ca de la mijlocul secolului al unsprezecelea și până la finea secolului al treisprezecelea a avut o influență decisivă asupra poeziei romantice. Aici la nord unde atât oamenii cât și natura erau mai robusți și mai ușurei în privința traiului, găsiră subiecte de mult cultivate forma lor firmă; aici se dezvoltă romantica creștină, aici își avu patria entuziasmul pentru cruciate, aici își primi cavalerismul prima sa dezvoltare. Poezia epică a „Trouverilor” nordici și-a câștigat însemnătatea cea mai mare pentru poezia din evul mediu, o însemnătate cu mult mai mare decât lirica troubadourilor. Prin ei pași pentru prima dată Franța, ca o putere în literatura lumii, o putere dădătoare de legi și de subiecte. Din marea de legende, care se adunase până atunci, sorbiră mai întâi Francezii de nord și investiră spiritul mobil al acestor legende cu consistență și cu o formă.

Acestor epopeie bogate le serveau mai cu seamă trei cercuri de legende drept basă: cel carolingic, cel bretonic (celtic) și cel normanic; pe lângă acești tradițiuni antice și orientale ofereau multă imitațiune. Multe subiecte, care în acești secolii s'au prelucrat în epose mai mari, au existat deja de mai înainte în forma mai scurtă ca „chanson.”

Ca un izvor al eposelor din cercul lui Carol și al eroilor săi se numește: „Cronica lui Turpin, numită: De vita Caroli Magni et Rolandi historia.” Pretinsul autor a murit la 800, opul însă este produsul mai multora și nu s'a făcut în prima sa parte înainte de 1050; continuarea s'a scris între 1110 și 1120. Subiectele tratate în acest șir de epose a trecut parte și în literatura germană, așa despre »Flos și Blancflos,« copii lui Haimon și altele. Opul cel mai însemnat și cel mai vechiu în esența sa a fost »Chanson de Roland« care în forma, cum se găsește astăzi aparține mediului din evul al doisprezecelea.

Mai mare influență asupra eposelor din cercul carolingic au avut eposele bretonice, care și în privința valorii lor poetice, cuprind primul loc. Fantasia se dezvoltă aici în o libertate cu mult mai mare și întretesu povestile și legendele străveche cu ideile cavalerescii și creștinescii. În un amestec straniu se manifestă aici misticismul pe lângă sensualitatea ultrată. Subiectele care serviră de fundament pentru epopeile de curte, se trag mai toate din această epocă. Chrétien de Troyes (a trăit către finea secolului al doisprezecelea) fu unul dintre cei mai eminenti și mai producători poeți. Opul său cel mai însemnat este acela care poartă titlul de »Si contes de gral«; închierea este făcută de alți doi poeți. Cu privire la însemnătate trebuie să numim lângă acest op în dată romanul despre »Tristan«, care tractat mai întâiu în prosă, s'a adus din partea lui Chrétien în formă ritmică. Foarte bogat în subiecte este și cercul de legende anglo-normanice; deja către finea secolului al unsprezecelea primiră unele părți din ele forme clasice

din partea lui Walter Calenius. Richard Wace (născut pe insula Jersey, a trăit mult timp în Bayeux, a murit în Anglia de la 1180) este poetul cel mai de frunte. — Tot de cercul normanic se ține și prelucrarea opului »Robert le Diable«.

Roman și Fabliaux. Dintre subiectele orientale avem să numim mai cu seamă prelucrarea istorii: »Barlaam și Iosaphat (pe la 1218) și »Roman de sept Sages«; dintre figurile antice atrăgea mai cu seamă Alexandru cel mare, tocmai ca și la noi Romani, căci care scriere românească să fi fost și va fi mai răspândită de cât faimoasa Alexandria: afară de aceea să mai tratară războiul troianic și descinderea argonauților.

Mulțimea producțiunii din partea literaturii franceze de pe aceste timpuri, este nemărginită: pe lângă multe cronici rimate și un număr nemăsurat de epose mai mici și de povești (contes) care parte se alăturau de cântece populare și tratau cu predilecțiune subiecte erotice; apoi istorioare de aceeași natură (Fabliaux), care au influențat și asupra novejii italiene, și multe prelucrări ale eposului de animale (Roman de Renard) cu mult colorit satiric. Unele părți ale subiectului din urmă erau de sigur cunoscute încă de prin secolul al doisprezecelea, dar esența lor de bună seamă nu trebuie căutată în Franța, ci va fi intrat acolo tot odată cu Franța germană. Pentru influența germană putem aduce și faptul, că sensul cuvântului »Renard« se derivă de la Reginhard = sfătosul.

Să mai menționăm în fine și opul: »Roman de la rose« început de Guillaume de Lorris pe la 1220 și terminat de Jean de Meung între 1260—1270. Acest op aproape fără nici o valoare poetică s'a bucurat în evul al treisprezecelea și pe la începutul evului al patrusprezecelea de un renume, precum n'a mai avut vre'o altă scriere. Cuprinsul principal al celor 22,000 de versuri se poate restringe în câteva rânduri. Întregul se introduce ca un vis. Visătorul se află într'o grădină minunată în care înflorește un rosar delicios, și este apucat de dorul arțător de a culege una dintre rose. Acum poetul personifică o mulțime de înțelesuri nenumărate care facilitează său împlinirea dorinței. Astfel apare alegoria amorului, a rațiunii, a rușinii, a defăimării, a gelosiei etc. În fine eroul jură credință zeului amor, care adună pe vasalii săi, adică personificările tuturor calităților corporale și spirituale, pe care trebuie să le posedă un amant, pentru a asalta cu ei împreună mureșii, care ocrotesc rosa. Venera incendiază în fine mureșii cu facla amorului și astfel rosa trebuie să capituleze și visătorul o culege. N'avem de cât să ne reprezentăm numai acest mic cuprins precum și alegoria cea sarbedă în raport cu întinderea opului, pentru ca să scim ce prețuiesc. La aceste defecte să mai adăogă și diferența celor doi poeți. Lorris era simplu și avea ceva fantasiă; el trata femeile și amorul cu un óre care cavalerism fin, spune multe, dar totuș are subiectul necurmat în vedere. Meung din contră era savant și mai înainte de toate satiric. Nu lasă netratată aproape nici o chestiune a timpului, dar mai cu seamă nici una, care se refera la abuzuri bisericescii și la un zel religios rău înțeles: observări satirice despre călugări cerșitori și călugări în general cuprind mai multe sute de versuri. Afară de acesta este un inamic pronunțat al sexului femeiesc și nu scapă nici o ocaziune, fără de a da expresiune batjocurei și urei sale. De o însemnătate mare pentru

cunoscința timpului sunt acele părți ale lucrării sale, care nu numai că atinge dar apără în modul cel mai aspru principii socialiste ca de exemplu comunitatea bunurilor și a femeilor.

— Să poți dice, că, afară de limbă, valoarea acestui op atât de laudat consistă numai în acele trăsuri, care nimicesc cu totul valoarea lui estetică. — (Va urma).

Colomba.

Novelă de Prosper Merimée.

(Continuare),

— Își rid de noi — exclamă Orlanduccio din nou, sculându-se mânios. Haide-ți să mergem tată, mai bine să nici nu fi venit.

Un moment îi fu de ajuns lui Barricini pentru a-și redobândi sângele său cel rece. Să rugă a i să permite, ca să examineze hărțile; prefectul îi le dete, fără a dice un cuvânt. Ridicându-și ochelarii cei verzi pe frunte, le percurse cu o mină rece, ér Colomba îl urmărea cu ochii unui tigr.

„Dar“; dice Domnul Barricini, punându-și ochelarii ér la ochi și înapoind hărțile prefectului, Tomaso cunoscând bună-tatea repausatului colonel a creșut, și a trebuit să creșă, că colonelul se va lăsa de gândul de a-i da drumul. — — În adevăr, a și remas în posesiunea morii, deci — —

— Eu — dice Colomba cu dispreț — eu i-am lăsat-o. După mórtea tatălui meu și în pozițiunea mea trebuia să crut pe ómonii familiei mele. —

„Dar“, dice prefectul, »acest Tomaso recunósce, că el a scris epistola, asta-i lámurit«.

— Eu numai despre atâta sunt lámurit — intrerupse Orso, — că aici se ascunde o mare infamie. —

„Mai am să contradic unei afirmațiuni a acestor Domni“, dice Colomba.

Deschise ușa spre bucătărie și acum intrară în sală Brandolaccio, licențiatul teologiei și cănele Brusco. Cei doi bandiți, cel puțin după apariță, erau neînarmați, cartușiera atârna de briul lor, dar n'aveau pistóle. Intrând în sală, își scóseră căciulele cu respect.

Să poți închipui efectul ce produse aparițiunea lor neașteptată. Primarul era gata să cadă la pământ; fii lui se puseră cu curagiu dinaintea lui și prinseră cu mâna pumnalele lor din buzunar. Prefectul se întórse spre ușe, ér Orso, apucând pe Brandolaccio de guler, îi strigă:

„Ce cauți aici miserabilule?“

— Trădare! — strigă primarul încercându-se a deschide ușa.

Saveria însé o închisese cu cheia de prin afară, și anume după porunca celor doi bandiți, cum se dovedi mai în urmă.

„Ómenii bunii“, dice Brandolaccio, »nu vă temeți de mine, nu-s dór un drac impelițat. N'avem intențiuni rele. Domnule prefect, sunt sluga Dumitale plecată — — — Locotenente mai incetinel, căci mă sugrumi. Am venit aici ca martori. Hai, vorbește popă, tu ești bun de gură.

— Domnule prefect — dice licențiatul, — n'am onóre de a fi cunoscut de D-ta. Mă numesc Giocanto Castriconi, mai cunoscut sub numele de popă — — — O, acum mă cunoști. Domnișóra, pe care încă n'avui norocire de a o cunoște, m'a rugat să vin, pentru ca să dau óre care informațiuni asupra

unui anume Tomaso Bianchi, cu care, sunt acum trei sêptemâni, am ședut împreună în temniță la Bastia. Ceia ce am să vă spun este acésta. — —

„Nu te mai osteni“, dice prefectul, »de la un om precum ești D-ta unul, n'am să aud nimic. D-le della Rebbia voiesc bucuros a crede, că nu esci amestecat în acest complot rușinos. D-ta esci însé stăpênul casei. Pune că se deschidă acésta ușă; D-ra sora D-tale va trebui poți să dea sémă despre relațiunile minunate în care stă cu acești bandiți“.

— Domnule prefect, — exclamă Colomba, — ascultă te rog, ceea ce va spune acest om. D-ta esci aici pentru a face dreptate tuturor, și datorita D-tale este, ca să cerci adevêrul. Vorbește Giocanto Castriconi.

— Nu-i da ascultare, — exclamară în cor cei trei Barricini. —

„Dacă toți vorbesc de-o-dată“, dice banditul zimbînd, »nu este modru de a se înțelege. În temniță avui deci de soț, ér nu de amic, pe sciutul Tomaso. Era adese-orî vizitat de Domnul Orlanduccio.

— Asta-i minciună! — strigară amândoi frații de odată.

„Doué negațiuni sunt ca și o afirmațiune“, observă Castriconi cu sânge rece. — Tomaso avea bani, mâncare bună (ceia ce nu este greșala mea cea mai mare) și cu tótă aversiunea de a sta în relațiune cu acest mișel, fui mai de multe orî atât de slab de a împărți prânzurile sale. Din recunoștință îi propusei, să fugă cu mine. — — O fetiță — pentru care avusesem óre care bunătați, îmi dase mijlócele la acésta, — nu voi însé a compromite pe nimen. Tomaso însé n'a voit. El dicea, că ar fi sigur de afacerea sa, că avocatul Barricini l'ar fi recomandat cătră toți judecătorii, că va eși alb ca zăpada din incurcală, și cu bani în buzunar. Cât despre mine am găsit cu cale, a mă depărta din acel lăcaș“. —

— Tóte câte spune acest om, — repetă Orlanduccio decis, — sunt curate minciuni. Dăcă am fi în câmp deschis, fiecare cu pușca sa, n'ar vorbi așa.

„Asta-i o prostiță“, exclamă Brandolaccio; »nu te invrăjbi cu popa, Orlanduccio“.

— În fine lasă-mă, voi să es, Domnule della Rebbia, — dice prefectul bătând din picere.

„Saveria, Saveria!“ strigă Orso, deschide ușa la dracu“.

— Un moment — dice Brandolaccio, — trebue să ne ducem mai întâiu. Domnule prefect, dă-ne numai o jumătate de óră de ragaz, după datina beligeranților care s'au întâlnit în loc neutral.

Prefectul îi aruncă o privire de dispreț.

— Sluga D-vóstră cinstită societate, dice Brandolaccio.

Apoi întinse mâna drept înainte și dîse: Hai Brusco, sarî pentru Domnul prefect. —

Cănele sări, bandiții își strinseră în grabă armele din bucatărie și fugiră prin grădină, ér la o șuerătură ușa se deschise ca prin farmec.

»Domnule Barricini* dîse Orso cu turbare concentrată, „în ochii mei ești un plastograf. Chiar astăzi voi înainta acuza mea cătră Dta la procurorul regesc, pentru plastografia și pentru cointelegere cu Bianchi. Póte că voi avea să te invinovátesc pentru un lucru și mai mare.“

— Și eu, Domnule della Rebbia, — dîse primarul, — te voi acuza pentru urmări și pentru cointelegere cu bandiți. Până atunci Domnul prefect te va recomanda gendarmeriei.

„Prefectul își va îndeplini datoria sa,“ dîse acesta cu ton sever.

„Va avea grije, ca pacea să nu mai fie turburată în Pietranera; va avea grije ca dreptatea să fiă susținută, vorbesc cu D-vóstră toți, Domnilor.“

Primarul și Vincentello erau deja afară din sală și Orlanduccio mersé după ei, când étă-l pe Orso, că-i dîce incontinel la urechiă.

„Tatăl D-tale este un unchiaș, pe care cu o palmă l'aș trinti la pământ, d'aceia destinez una pentru D-ta și pentru fratele D-tale.“

În loc de a răspunde, Orlanduccio trase pumnalul și se aruncă cu furóre asupra lui Orso; dar până să fi potut întrebuinta arma sa, Colomba îl prinse de braț, pe care-l întórse, pe când Orso îi dete una cu pumnul în față împingéndu-l vr'o câți-va pași cătră ușa. Pumnalul cădu din mâna lui Orlanduccio, dar Vincentello ținea pe al său în mână și reintră în odaia, Colomba însă smucind o pușcă în sus îi aretă, că lupta este egală. Tot o dată și prefectul se aruncă între luptători.

— Pe cât de curénd Ors' Antonio — strigă Orlanduccio, și trântind cu violență ușa sălei, o închise cu cheia pentru a căștiga timp spre retragere.

Orso și prefectul remaseră un cart de oră la olaltă, fără de a vorbi împreună, fie-care într'un colț al odăiei. Colomba cu fala triumfului pe frunte, privi când la unul când la altul, rezământu-se pe pușca ei, care decisese victoria.

— Ce țără, ce țără! exclamă în fine prefectul ridicându-se cu sgomot. — Domnule della Rebbia ai avut nedreptate. Cer cuvéntul D-tale de onóre, că te vei abține de ori-ce violență și că vei aștepta, până va fi decis tribunalul în această afacere afurisită. —

»Da, Domnule prefect, am avut nedreptate de a bate pe acest miserabil, și nu voi putea să-i refuz satisfacțiunea ce va cere de la mine.

— Nu, el nu se va bate cu Dta. Dar decă te va ucide! — Ai făcut tot ce-i de lipsă pentru acésta.

»Ne vom feri* dîse Colomba.

— Orlanduccio, — dîse Orso — imi pare un flăcău plin de curagiu, — și eu am o mai bună opiniune despre el, Domnule prefect. A fost inte gata de a trage pumnalul său, dar să fi fost eu în locul lui, póte aș fi făcut tot așa, și mă bucur, că soră-mea n'are o mână delicată de damă.

„Nu ve veți bate“ exclamă prefectul, „vê oprese eu.“

— Permite-mi a-ți spune Domnule, că în punctul de

onóre nu recunosc altă autoritate de cât aceia a cugetului meu.

„Îți spun eu că nu vè veți bate.“

— Poti să mă puni în arest, Domnule, o știu acésta, adică, decă voi suferi, ca să fiu prins. Dar chiar decă ai face acésta, ai prelungi numai un lucru, care acum nu se mai póte ocoli. Ești un om de onóre, Domnule prefect, și știți pré bine, că nu se póte altfel.

„Decă ai pune să se aresteze frate-meu,“ adaose Colomba, „apoi jumétate din tot satul i-ar lua parte, și am avea o frumósă luptă de pușci.“

— Îți observez, Domnule, — dîse Orso, — și te rog a crede că nu este o fanfaronadă: decă va abuza Domnul Barricini de autoritatea sa de primar, pentru a mă aresta, mă voi apăra.

„De astăzi,“ dîse prefectul „Domnul Barricini este suspendat din funcțiunile sale. Sper, că se va justifica. — Veți Domnule, că mă interesezi. Ceia ce cer de la D-ta, este lucru puțin. Nu voiesc alta de cât, să rămâni liniștit a casă până la întórcerea mea din Corte; peste trei zile mă voi întórce. Voi veni cu procurorul regesc, și atunci vom regula acésta afacere tristă. Imi promiți a te obține până atunci de ori-ce ostilitate?”

— Nu o pot promite, Domnule, decă, cum cred, me va provoca Orlanduccio. —

„Cum, Domnule della Rebbia, D-ta, militar francez, voiești să te bați cu un om pe care-l invinovátești de plastografia?”

— L'am bătut, Domnule. —

„Dar decă ai fi bătut pe un rob și ar cere satisfacțiune de la Dta, te-ai duela cu el? Cum, Domnule Orso? — Ei bine, eu cer încă și mai puțin. Nu te du la Orlanduccio. Îți permit să te duezi, decă te va provoca el.“

— Mă va provoca, nu mă indoiesc despre acésta; dar îți promit, că nu-i voi mai da o a doua palmă, pentru a-l sili la duel. —

„Ce țără!“ repetă prefectul, măsurând cu pași mari odaia. „Când mă voi întórce în Francia?“

— Domnule prefect, — dîse Colomba cu vocea ei cea mai lină, — este târziu, nu mi vei face onóre de a dejuna aici. —

Prefectul trebui să riđă.

„Am stat deja pré mult aici, asta se póte tilcui ca și când aș fi pârtenitorul Dv. — — — Ș'apoi afurisita petró de fundament. — — Trebuie să mă duc. Domnișórá della Rebbia, câtă nerorocire ai adus D-ta póte astă-đi la cale.“

— Cel puțin D-le prefect vei face soră-mi dreptatea de a crede, că convicțiunile ei sunt profunde, și — sunt sigur de acésta — cređi tot odată, că sunt bine fondate. —

»Adio Domnule“, dîse prefectul făcéndu-i cu mâna un semn de adio; „voi ordona căpitanului gendarmeriei, ca să supraveghieze toți pașii D-tale.

După ce se duse prefectul, dîse Colomba:

— Orso, aici nu ești pe continent. Orlanduccio nu știe nimic de duelurile vóstre; dar acest miserabil să nici nu cadă de mâna unui brav.

„Colombă iubita mea, tu ești o femeică tare; îți sunt forte recunoscător, că m'ai scăpat de o lovitură de cuțit. Adă-mi mâna ta cea mică, ca să-o sărut. Dar știți ce, lasă-mé

să fac eu. Sunt lucruri pe care tu nu le pricepi. Dă-mi ceva de dejun, și îndată ce va pleca prefectul, trimite după Chilina cea mică, care pare a executa bine ordinele, ce i s'au dau. Să-mi ducă o scrisoare.

Pe când prepara Colomba dejunul, Orso merse în odaia sa și scrisese această epistolă:

»Trebue să zorești a te întâlni cu mine, și eu zoresc. Mâne la șese ore, ne putem întâlni în valea de la Aquavina; sunt foarte bun ținător cu pistole, și d'aceia nu-ți propun această armă. Să ție că D-ta țințești bine cu pușca, să luăm dar fie-care dintre noi câte o pușcă cu două focuri. Dăcă fratele D-tale voiesce să te însoțească, ia un al doilea martor și dă-mi de scire. Numai în acest cas voi lua doi martori.

Orso Antonio della Rebbia«.

Prefectul după ce stase o oră la adjunctul primarului, și după ce intrase pentru câteva minute la Barricini, plecă la Corte, însoțit de un singur gendarm. Chilina duse epistola lui Orso.

Respunsul veni numai cătră séră. Era subsemnat: M. Barricini, tatăl; i spunea că va preda scrisoarea plină de amenințări procurorului regal. „Tare este conștiința mea«, adaoase la sfârșit, „dec'i voi accepta până va pronunța tribunalul sentința sa asupra calomniei D-tale«.

Intru aceia veniră cinci, șese ciobani, pe care îi chiamase Colomba, pentru ca să-i pună ca garnisonă în turnul lor. Cu totă opunerea lui Orso se făcură găuri lângă acele ferestre, care mergeau spre piață. În decursul zilei primi oferte de serviciu de la diferite persoane din sat. I veni chiar o scrisoare de la banditul teologic, care îi promitea în numele său și a lui Brandolaccio, că va întreprinde, dacă primarul ar chema gendarmeria în ajutorul său.

Apoi sfârși cu următorul postscript: »Îmi este permis a te întreba, ce ție Domnul prefect despre creșterea cea minunată, ce a primit cănele Brusco de la amicul meu. Afară de Chilina nu cunosc alt elev, care să fiă mai docil și mai talentat.

XVI.

Ziua următoare trecu fără ostilități. Ambele părți se ținură în defensivă. Orso nu eși din casa sa, și aceia a lui Barricini era mereu închisă. Cei cinci gendarmi, care remaseră ca garnisonă în Pietranera, se vedeau patrulând prin piață și împrejurul satului. Adjunctul nu depuse eșarpa sa, semn că era în oficiu; dar afară de găurile la ferestrele celor două case, nu anunța nimic reșhoiul. Numai un corsican ar fi observat, că în piață și sub stejari nu se vedeau de cât numai muieri.

La cină Colomba arătă cu fața voioasă următoarea epistolă, pe care o primise de la domnișora Nevil:

„Iubita mea Domnișora Colombă, aflu cu multă plăcere din epistola a fratelui D-tale, că a încetat dușmănia D-vostre. Primesce pentru acesta complimentele mele. Tatăl meu nu se mai rabdă în Ajaccio, de când nu mai este aici fratele D-tale, pentru a vorbi cu el despre reșhoi și pentru a vena cu el. Astăzi plecăm, și vom sta peste noapte la rudeniile D-vostre, pentru care mi-ai dat o epistolă. Poimâne cătră unsprezece ore voi veni pentru a te ruga să-mi faci acca mămăliguță,

care, după cum ție este cu atât mai bună, de cât cea din oraș. Adio scumpă Domnișora Colombă! Amica D-tale

Lydia Nevil«.

— N'a primit dar epistola mea a doua — exclamă Orso.

»Vești după data scrisoarei, că miss Lydia a trebuit să fiă pe cale, când a sosit epistola ta la Ajaccio. I-ai scris dară, ca să nu vină«.

— I-am scris, că ne aflăm în stare de asediu, care după părerea mea nu se potrivește, pentru a primi omeni.

„Bah, acești englezi sunt omeni curiosi. Îmi ție în ultima noapte, pe care o petrecui în odaia ei, că i-ar părea rău, dacă ar trebui să părăsască Corsica, fără să fi vădit o vendettă frumoasă. Dăcă ai voi i s'ar putea procura spectacolul unui atac asupra casei dușmanilor noștri«.

— Scii dragă, că natura a avut nedreptate făcând din tine o femeie. Ce bun soldat ai mai fi. —

„Să pôte; în tot casul voi face o mămăliguță«.

— Este de prisos, trebue să trimitem pe cineva înaintea lor, care să-i oprască, până să nu vină aici.

»Pe acest timp? Las' mâne, apoi du-te tu singur și spune-le ce s'a întâmplat aici«.

Orso aprobă această propunere, ér Colomba ție după o pauză:

»Ai creșut pôte, că am glumit, când ție-am vorbit despre un atac asupra casei lui Barricini. Scii că suntem mai tari, doi în contra unuia? De când a suspendat prefectul pe primar toți din sat sunt în partea noastră, am putea pré lesne să-i batem cumplit. Dăcă ai voi m'aș duce la fântână și mi-aș ride de muierile lor, atunci voi eși afară. Pôte — vor fi chiar atât de fricoși — de vor pușca din casă și nu mă vor nimeri. Atunci tréba este în regulă, fiind ei atacătorii. Cu atât mai rău pentru cei învinși. Cine pôte să găsască din o invălmășelă pe acela care a nimerit bine? Crede-mé Orso, judecătorii, care vor veni, vor strica multă hârtie cu scrisul, și vor perde multe cuvinte cu vorbitul. Nu vor isprăvi nimic. Vulpea cea bătrână va găsi mijloce pentru a-i păcăli. O, dacă prefectul nu s'ar fi pus dinaintea lui Vincentello, ar fi barem cu unul mai puțin.« Astea toate să spuseră cu acelaș sânge rece, ca și când ar fi vorbit despre o petrecere.

Orso nimit cu totul, privi la soră-sa cu o admirațiune în care era și o parte bună de grije.

— Blăjina mea sorioră — ție el sculându-se de la masă, — tu ești, imi pare, dracul în persoană. Dăcă nu-mi va succede să aduc pe Barricini la spânzurătoare, voi isprăvi cu el în alt mod. Glonț ferbinte său fier rece, vești că n'am uitat încă obiceiul corsican.

„Cu cât mai de grabă, cu atât mai bine,“ ție Colomba oftând. „Cu ce cal te vei duce mâne, Ors' Antonio?“

— Cu cel negru; de ce întrebă?

„Fiind-că voiesc să-i dau grăunțe.«

După ce se duse Orso în odaia sa, Colomba depărtă pe Saveria și pe ciobani, dându-le să se culce, și remase singură în bucătărie.

Din timp în timp trăgea cu urechia și părea a aștepta cu nerăbdare, ca să se culce frate-sen. Când creșu în fine, că va fi adormit, luă un cuțit, încercă să vești dacă taie bine, se încălță cu papuci grosolani și merse, fără a face cel mai

mic sgomot in grădină. Acéstă era închisă cu ziduri înalte, și lângă ea se întindea un loc imprejmuit in care steteau caii, căci caii corsicanii nu sciu de grajd. —

Colomba deschise cu precauțiune ușa grădinei, merse afară in locul imprejmuit și chieamă fluerând incetinel caii, căroră le da de multe ori pâne și sare. Indată ce sosi calul cel negru in apropierea ei, il apucă de cômă și il tăia cu cuțitul ei in urechiă. Calul făcu o săritură grozavă și fugi scotfend un răcnet de durere. Colomba se întorse multămită in grădină. In acel moment Orso deschise ferestra și strigă: „Cine-i acolo?”

Ea auđi cum trase cocoșul pușci sale. Spre fericirea ei ușa grădinei era invelită in intunecime și un mare smochin o acoperea. Vădu cum voiesce el să aprindă lampa. Inchise in grabă ușa de la grădină și sosi, pitulindu-se pe lângă zid, cu câteva minute inaintea lui Orso in bucătărie, unde veni și el.

— Ce este — il intrebă ea pe el.

„Mi s'a părut, ca și când s'ar fi deschis ușa de la grădină «

— Nu se póte, ar fi lătrat cănele. Dar ean să vedem.

Orso merse prin grădină și după ce se convinse, că ușa exterioră era închisă cu cheia, se prepară, rușinat de alarmarea sa, să mérgă éraš in odaiă.

— Imi place a vedea frate, đise Colomba, „că incepî a deveni precaut, așa precum trebuie să fi in pozițiunea ta.“

„Mă inveci soră,“ đise Orso. — Nópte bună!

A doua đi Orso se sculase des de diminéță și era gata de plecarea. Costumul său denota pretențiunea de eleganță a unui bărbat, care voiesce să se arete dinaintea unei dame, căreia ar voi să-i placă, dar tot o dată și precauțiunea unui Corsican la o vendettă. Dasupra unei haine elegante avea o șatulcă de tinichea, și in mână ținea pușca sa, care era încărcată cu glónțe.

Pe când lua in grabă o céscă de cafea ce îi turna Colomba, ciobanul său merse să pună șeaua pe cal. Orso și soră-sa merseră după el și intrară in préjmă. Ciobanul prinse pe cal, dar de o dată îi căduseră de spaimă șeaua și frél, căci calul părea a-și aduce a minte de rana ce primise ađi nópte și a se teme de o a doua rană; sări in sus, rinchezi, și era furios.

— Iute, grăbește, đise Orso.

„Ha, Ors' Antonio ha, Ors' Antonio!“ strigă ciobanul, să...“ aici scóse niște injurături, care nu se pot repeta.

— Ce s'a întâmplat? — intrebă Colomba. Toți se apropiară de cal, și văđendu-l sângerând din urechea tăiată, ridicară toți un strigăt de ciudă. Trebuie să se scie, că la Corsicanii, rânirea unui cal, insemnéză tot o dată resbunare, provocare, și amerințare de mórte. Cu tóte că Orso, de óre-ce trăise mult timp pe continent, simțea mai puțin de cât altul deplina măsură a acestei ofense, totuș este probabil, că decă i s'ar fi prezentat in acest moment un Barricinist, i-ar fi răspălăt indata o asemenea ofensă.

»Ticăloșii,« exclună el, „să-și resbune astfel asupra unui biet animal! pe când n'au curagiu să vină față cu mine.

— Ce mai așteptăm — strigă Colomba infocată, — ne provócă, ne ciuntéză caii, și noi să nu li răspundem, bărbați sunteți?

„Resbunare“ sbierau ciobanii. „Vom colinda satul cu calul și vom ataca casa lor.“

— Este o șură acoperită cu paie lipită de turnul lor, — đise bătrénul Polo Griffó, — intr'o clipă îi dau foc.

Un altul propuse să se aducă scara din turnul bisericiei, un al treilea să se infunde ușa casei Barricini cu o grindă, care, destinată pentru o clădire, zăcea in piață. In mijlocul acestui sbierăt sêlbatic se auđia vocea Columbei, care vestea pe ómenii, că mai nainte de a se apuca de muncă, li vor da un pahar de rachiu. Spre nefericire său spre fericire efectul, ce-și promisese ea din cruđimea ei in contra calului, era in mare parte perdut pentru Orso. Nu se indoia că acéstă ciuntire, n'ar fi faptul unuia dintre dușmanii săi și mai cu sémă avea propus asupra lui Orlanduccio; el insé fu scărbit de acéstă procedură brutală, care in loc de ai mări pofta de resbunare il făcu să aprobe părerea prefectului, care đisese, că asemenea ómenii nu merită de a se pune cu ei un om cum se cade. El declară decî ómenilor săi, că au să abđică de la planurile lor belice, și că justiția, care va veni in curénd, va resbuna urechia calului său.

„Eu sunt stăpén aici,“ adaose cu ton sever, „și cer ca să mi se dea ascultare. Cel dintăiu care va îndrăzni să vorbescă de foc și de omor, acela va vedea, ce va páti. Duceți-vé de-mi aduceți calul cel alb.“

— Cum așa Orso, — đise Colomba trăgéndu-l la o parte — suferi că să fim ofensați? Pe când trăia tatăl nostru, Barricini n'ar fi îndrăznit nici odată, ca să rănescă pe caii nostri.

„Sé vor căi ei, dar este tréba gendarmilor de a pedepsi pe acești mișei care n'au curagiu de cât față cu animale. Ți-am spus-o, justiția ne va resbuna asupra lor, — — decă nu, n'ai de cât să-mi aduci a minte, că sunt fiul... —

— Răbdare — đise Colomba oftând.

»Ține minte, soriórá«, continuă Orso: decă la întórcerea mea voi găsi, că s'a făcut o demonstrare in contra Barricinilor, nu o voi erta. Apoi adaose cu ton mai domol: este posibil că mă voi întórcé cu colonelul și cu fiă-sa; aibi grije, ca odăile lor să fiă in regulă și să ne aștepti cu un dejun bun, pentru ca óspeții nostri să fiă bine primiți. Este fórte bine, Colomba, de a avea curagiu, dar o femeia trebuie să țină casa in ordine. Vin' de mă sărută. Fiți cu minte. Éta calul alb e deja gata.

— Orso — đise Colomba, să nu te duci singur.

»N'am trebuință de nimen, și-ți promit că nu voi permite, ca să mi se taiă urechia“.

— O, in timp de resboiu, nu te voi lăsa nici odată să mergi singur. Ha! Polo Griffó! Gian Francé! Memmo luați-vé pușcile, să insoțiți pe frate-meu. —

După o discussiune destul de animată Orso trebui să se invoiească, ca să fiă insoțit de o escortă; alese printre ciobanii săi pe cei mai inimoși, pe aceia, care strigaseră mai tare, ca să începă lupta și plecă. De aslă dată inconjură pe căi laterale casa lui Barricini.

Erau deja depărtați de Pietranera și mergeau in grabă mare. La trecerea unui pârău, care se perdea in o mocirlă, observă bătrénul Polo mai mulți porci, care zăceau in noroiu bucurându-se de-o potrivă de căldura sórelui și de recórta apei. Ținti asupra celui mai gros și-l ucise de odată trăgéndu-i

un glonț prin cap. Soții mortului se ridicară neatăcați și fugiră cu o iuțelă minunată, ascundându-se în tufiș.

„Proștilor” strigă Orso, „ați crezut că sunt porci sălbatici”.

— Nu, — duse Polo, — dar acest cird este al avocatului, și voi u să-l învățăm, că să ne cinstescă caii. —

„Ce fel, mișeilor” strigă Orso infuriat, „voi imitați infamia dușmanului nostru? Plecați miserabililor, sunteți numai buni pentru a vă bate cu porci. Mă jur pe sfântul Dumnezeu că vă sparg capul în două, decât îndrăzniți ca să mă mai urmați”.

Cei doi ciobani se uitară uimiți unul la altul. Orso dete pintenii calului său și merse în galop mai departe.

— Frumos, — duse Griffio, — să mai iubesci pe cineva, ca să te trateze astfel. Colonelul, tată-său s'a supărat pe tine, fiind-că ai țintit odată asupra avocatului — — prost ai fost, de n'ai slobozit glonțul! — Și fiul, veți bine ce am făcut pentru dânsul. Duce că vrea să-mi spargă capul. Asemenea lucruri se învăță pe continent, Memmo. —

»Hei, decât să va afla, că ai ucis acest porc, te vor trage în judecată, ș'apoi Ors' Antonio nici că va vorbi pentru tine cu judecătorii, nici că va plăti pentru tine pe avocat. Din fericire nu te-a văzut nimeni, și sfânta negă te va scăpa de necaz.

După scurtă sfătuire cei doi ciobani găsiră, că ar fi mai bine a arunca porcul în mocirlă, un plan, pe care-l executară, după ce, se înțelege de sine, își tăiară câte o bucățiță de fript din jertfa urei între della Rebbia și Barricini.

XVII.

Scăpat de escorta sa nedisciplinată, Orso își continuă calea sa, ocupat mai mult cu bucuria de a revedea pe miss Nevil, de cât cu frica de a întâlni pe dușmanii săi.

„Procesul ce voi avea cu acești miserabili, cu Barricini”, își duse el, »mă va sili să merg la Bastia. De ce să nu însoțesc pe miss Nevil până acolo? Și n'am putea ore să mergem împreună la băile din Orezza?

Să eufundă din ce în ce mai tare în gânduri, astfel în cât nici nu mai luă în seamă unde mergea, când simți de odată, că i s'a oprit calul în drum. Mititica Chilina îi ținuse calea, țânând calul de frâu.

— Unde mergi Ors' Antonio, nu scii că dușmanul ți-e aproape?

„Dușmanul meu” duse Ors' Antonio supărat de conturbarea în meditațiunile sale cele dulci. »Unde este?»

— Orlanduccio este aici aproape. Te așteaptă, întorce-te, întorce-te!

»Ah, mă așteaptă? L'ai vădit?»

— Da, Ors' Antonio; eram ascunsă în tufiș, când a trecut. Să uita cu ochiul în toate părțile.

„Spre care parte a apucat?»

— Merse acolo în jos unde te duci și D-ta.

»Îți mulțămesc!»

— Ors' Antonio n'ai face mai bine, decât ai aștepta pe unchiul meu. Va veni îndată, atunci ai fi sigur.

„N'aibî frică, Chili, n'am lipsă de unchiul tău”.

— Decă vrei, merg eu înainte. —

„Mulțămesc, mulțămesc”.

Și Orso dând calului pintenii se duse în grabă într'acolo, unde arătase copila.

Primul său simț fusese un atac orb de furor și își spusese, că sörtea i-ar da o ocaziune excelentă, pentru a pedepsi pe acel fricos, care a tăiat urechia unui cal, pentru a se resbuna de o palmă. Apoi mergând mai departe își schimbă gândurile, se mai domoli, apoi éráș i se sui sângele la cap, și astfel schimbându-și mereu simțimentele, merse mai departe, dar acum se uita cu luare a minte împrejur, și se oprea câte odată pentru a asculta la sgomotele difuze, care se auđiau pe câmpie. Dece minute după ce părăsise pe mica Chilina, era cam pe la nouă ore dimineța, se afla la marginea unui deal tare costiș. Calea pe care mergea ducea prin o pădure arsă de curând. La acest loc pământul era acoperit cu cenușă, ici colea stéteau câteva tufe și trunchiuri gróse inegrite de foc. Mai de vale erau câmpii cultivate și împrejmuite de ziduri de pétră, până la înălțimea peptului. Calea fiind pré țipișă, Orso se dete jos de pe cal, și dabia mersese ca vr'o doueđeci de pași, când zări de odată spre dreapta, după unul din acele ziduri, țeva unei pușci și un cap, mai ridicat de cât zidul. Pușca se plecă, și Orso recunoscu pe Orlanduccio, care era gata să sloboze pușca în el. Să puse de grabă în stare de apărare și țintind amândoi unul spre altul se priviră câteva secunde cu acea iritațiune violentă pe care chiar cel mai curajos om trebuie să resimță, când are să dea său să primescă mörte.

— Ticălosule! — strigă Orso.

În acest moment véđu focul din pușca lui Orlanduccio, și tot odată isbucni și din stânga o impușcătură, venia de la un om pe care nu-l observase, și care țintea din dărăptul altui zid asupra lui. Ambele glonțuri îl nimeriră; unul, acela a lui Orlanduccio i pătrunse brațul cel stâng: ér celalalt îl nimeri în piept, i rupse haina dar se strivi de teaca pumnalului, pe care o avea în sên și-l contusiă puțin. Brațul cel stâng a lui Orso se slobozi fără mișcare pe genunchi, și țeva pușci sale căđu pentru un moment; dar o ridică îndată și trase, dirigând pușca sa cu mâna cea dreptă, asupra lui Orlanduccio. Capul dușmanului său, care se arătase numai până la ochi; dispăru în dosul zidului. Orso, întorcându-se spre stânga, slobozi a doua impușcătură asupra unui om, care era impresorat de fum și pe care-l vedea dabia. Și această figură dispăru. Cele patru impușcătură se succedaseră cu o iuțelă necređută. După ultima impușcătură a lui Orso se făcu éráș liniște. Fumul eșit din arma sa se ridica incetinel spre cer: nici o mișcare în dosul zidului, nici cel mai mic sgomot. Fără durerea ce resimțea în brațul său cel stâng ar fi putut crede, că acei ómeni, care trăsaseră asupra lui au fost numai nisce năluciri ai fantasiei sale.

Așteptând o a doua salvă, Orso făcu căți-va pași pentru a se ascunde în dosul unui pom. Acolo puse pușca sa între picere și o încărcă din nou în grabă mare. Dar brațul său cel stâng îl durea foarte tare. Ce se făcuse din potrivnicii săi. Nu scia. Decă ar fi fugit, ar fi auđit de bună seamă vr'un sgomot, ar fi văđut vr'o mișcare printre crângi. Muriseră dară, orî așteptau din dosul zidului, ca să tragă din nou asupra lui. În această nedumerire, puse, de ore-ce începură să-l părăsescă

L. BRUNNEN

K. SCHEIBACH

puterile, un genunchi pe pământ, își sprijini brațul său cel rănit pe genunchiul celălalt și sprijini pușca sa pe o cracă. Cu degetul pe cocș, cu ochii țintiți pe zid, cu urechile întinse, stete vr'o câteva minute fără mișcare. Îi părură ca un secol.

În fine auzi în depărtare mare un strigăt și un câne, care venise iute ca o săgétă pe deal în jos, să puse dinaintea lui, dând din codă. Era Brusco, elevul și soțul banditului, care fără îndoială anunța sosirea stăpênului său. (Va urma).

Caractere.

— Schiță. —

Norii se subțiară, durduitul încetase — ér ploita recori atmosfera foarte plăcut.

Pe sub cerul încă posomorit cobora noptea; prin ea aburul locomotivei se ridica în spirale lungi, însă învêrtirea rôtelor producea un sunet monoton.

O păreche de ómeni bêtrâni adormise în cupeu, o altă păreche veghia eșirea lunii, ce abia scăpase de sub întunecime.

Ea era la ferestra din dreapta, el la cea din stênga; ea cu capul răđimat în palmă, el stând contemplativ cu brațele crucișate pe pept.

Ambii erau tineri, și călătoriau de o đi la olaltă, făr' a fi rostit măcar un singur cuvânt. — Pricina zăcea în sfiirea ei, și în mândria firei sale, ce nu se supunea acelora, cari nu cereau cunoștința sa.

Șuerarea locomotivei vesti apropierea unei stațiuni. Clopotele lărnuiau, lumini vacilau prin edificiul gării, și prin măruntelile case ce formau sătutul vecin. — Strigăte și voci poruncitoare resunară, provocând óre care invioșare pe întregul tren — afară de cupeul unde Morfeu odihnea pe cei bêtrâni, ér celor tineri de largul gândurilor ce-i ocupa.

Invioșarea ținu abia nisce secunde, pornirea înlocui tăcerea de mai nainte.

Intr'aceste cerul se înseninase de tot. Printre stele apăru luna, poleind vechiul pământ cu feeri argintóse.

Munți cu deluri, păduri și văi veniau și treceau alternativ ca sceneriele unui vis.

Tinêrul călêtor cuprins de răpítórea privelisce, își scóse điariul ficsând fugacele inspirațiuni, ca note a lirei sale.

El era poet!

Fantasia sa avêntată la sublime idealități nu observa scularea junei femei, ce își împreunase degetele înaintea mărețului altar a naturei, care desceptă în sufletul ei emoțiuni sfante.

Ea nu era poeta!

La un oft ușor o privi companionul, surprins fiind de fața ei palidă, pe care se scurgeau două lacrimi mari și tăcute.

„Ce-ți e?“ — întrebă el uitând de rezervata ținută de pân' aci.

Ea ridică ochii cu blândetă, asigurându-l că numai încântământul serei o emoționase astfel.

Le rosti așa môle, cu glas așa nemăestrit în cât ademenii cerbicia firei lui. Prins de óre care interes, se presintă în deplină formă, apoi luând locul din prjma ei înfira în conversație pe cât potu în ton redus, ca să nu conturbe pe dormitorii.

Cu o delicată atențiune puse sub ochii ei șirele próspectelor inspirațiuni.

Ea le petrecu în linisce, fără de afect orî false exclamări.

Dar le judecă cu așa obiectivitate seriósă, cum susțin mulți că nu șede bine femeii.

Și lui cam displicu asta înțelepțiune, totuș recunoscú sine, că multă vreme trecuse de când nu petrecu așa curat, ca lângă astă ființă, ce din trei era ficia cea mai mare a unui invêțator nesciut în lumea laudelor.

Magda se numea ea — Magda Timișan. Crescuse casnic, într'un cerc lipsit de bunuri pământesci, dar imbelșugat de simțiri nepângărite. — Părintele își împărți științele cu ea, desvoltându-i gusturi străine vêrstnicelor ei. În profesarea lor, ele o scutiră de multe deșertățiuni... până chiar și de acele frigurose emoțiuni, ce fetele iau de multe orî drept amor.

Intâiul amar al anilor trăiți, fu despărțirea de acum — despărțire neincungiurată la realizarea aspirațiunilor puse ca program al vieții. — Se angagease de educătoare în o familiă foarte cinstită.

Întemplantarea vru ca ținta călătoriei să fie tot acel oraș în a cărui vecinii își avea companionul postului și domiciliul său. — Prospectul a posedat un cunoscut mai mult, însenină trăsurile ei, mai mult caracteristice ca frumoșe. Îl animă și pe el nefățărta sinceritate, mai cu sémă găsind în ea o propriă individualitate ce diferea cu postele de tóte cunoștințele sale femeiesci.

Adevêrat! cercul cunoscutelor lui nu era nemărginit, ci — neales.

Ca poet se inchina unui ideal cu virtuți angelice, — însă ca om nu ocolea o fetișcană cu bustă rotundă, gropiță în obraji și lipici în vorbă. Suridea la întâlnirea lor, le desmerda cu zaharitură — ba! le și cânta în sonete, luându-și drept respłată nectarul buzelor cireșie.

Tóte aceste însă, sevêrșă numai din glumă orî sburdațiune. Tinêrul om își petrecea după modă, căci poetul nu întâlnise încă intrupatul său ideal — femeia care prin minte și suflet nobilit, sê-l proscêrnă în adorare necurmată!

* * *

Două copilițe drăgălașe erau elevele Magdei. Đi pe đi învêța cu ele, ér cêsurile de recreare petreceau preumblând prin alele parcului orășenesc.

Acolo o întâlni el!

Ea i întinse stênga ca unui vechiu prieten, și el o ținu mai lung de ce este obișnuit. Sub umbra teilor se jocau fetițele, ér pe o bancă își povestiră ei tóte acele mărunțișuri, ce numai o dată ne încântă, precum numai o dată suntem încălđiți de sórele juniei.

De aci în colo, întâlnirea lor se reguła prin înrudirea sufletescă. — Orî de unde zărea el albastrul ei vestmânt; și tot de-a-una instinctul prevestea ei, apropierea lui.

El o căuta încântat că e acceptat; ea îl accepta fericită — că este căutată!

Zăcea ore ceva mai mult ca-o simpatie momentană, în aste întâlniri caste?

Intre ei nu se rostiră vorbe cu înțelesuri ascunse, nici donuri cari tălmăcesc focul iubirei. — Se interesa unul de altul, în modul cel mai curat. — El o rădicase mai sus de categoria celor prēmărite în sonete, — ér ea șoptea adese: „poetul e interpretul sublimităților dintre ceriu și pământ, D-șeu și om!“

Așa trecu o veră, cu flori și sóre; cu poezie iluzii și... chimere.

Un bal din toamnă avea să le dea a petrece inundați de farmecul jocului și-a muzicii.

Curtosia lui de astă-dată era cu coloritul unei fragedii nespuse. — Intimpinându-o cu acel neastempăr ce dice: „te-am acceptat!“ îi oferă brațul până la locul ce-i rezervase.

Orchestra cânta, cuprindend cu farmec îmbătător inimile celor nevastăți de ani. Părechile sborau în convoiul valsului cu fețe rumene și schintei în ochi. Tot era deliciu, tot era estas: însă nime nu caracteriza jocul ca ea și el!

Ea nu zăcea răpita de plăcere în brațul său — ér el nu ținea svelta ei talia cu acea voinicosă țepeniă ce e lipsită de tact și fineță. — Independentă era ținuta ei, și plină de stimă conducerea lui.

Numai câte o dată tremura mâna ei în a lui, și numai din când în când își aprofunda el privirea în ochii ei căprii, și atunci păreau ai spune acel mister sfânt, despre care chiar limba nu tot de-a-una poate vorbi...

Clipite pătrunse de acesta poezie, se înscriu sufletelor, nevinovate ca fericirea, cea mai înaltă. — Vai! vai ele nu știu, că tocmai pentru că fericirea și-a ajuns culmea, numai o clipă mai poate sălășlui neînveninată de impresiunile esterne!

Cadrilul se signalisă, jocul în care cochetăria își desvôltă măestria sa.

Colonele se alcătuiră ca ghirlande de flori, și verdeta de stejar.

La drăpta unui oficer sta Magda, vis-a-vis era el cu „sirena societății“ o domnișoră a cărei grații robise întregul cârd a junilor. — O provocase din glumă, seu diavolică inspirare a pune olei pe imferbintații ei adoratori.

În momentul următor se căi de gluma sa, căci pe lângă iritarea flăcăilor i părea rău că puse în prejma pudicei Magde, o ființă slobodă, cam de fasonul acelora ce de-o potrivă răpesc inime tinere, și crieri bătrâni.

În preocuparea sa nu ar fi răspuns întrebărilor ei — dar fetișcana cam de mult dori a i se apropia, deci sciindu-și rolul vorbi cu acel șagălnic lipici, ce măgulesce chiar pe bărbații mai serioși.

Nici o mirare că îl încălți sburdata chicolare ce resuna prin melodia jocului, și voia cu care își lăsa busta durduliă pe brațele sale.

Magnetizat de voluptatea plasticelor forme, o ținea la sine ca pe realizarea unui vis de mult visat.

În îmbătarea momentului nu observa îngrozirea Magdei. Era ore jalușiă; jalușiă seu o desamăgire cumplită?!

Palidă și șovăindă simții că toate se ruină pe ea. Neno-

rocirea a găsi în el idealitatea împreunată cu așa realism — o abătu cumplit.

Rece se propti de spatele scaunului, ca-o marmură re-mase după ce i perii pudica fericire ce avuse.

Cânt, muzică și conversare străbăteau numai ca un murmur în urechea ei. Perduse înțelegerea lor, cu desăvărșire....

— — — — —

Numai nisce septemăni trecură, și frunzișul parcului îngălbinișe, — ér pe alele pustie abia intimpinai o damă, ce îndeșert căuta urmele verei, nemilosul timp le risipi de mult.

Ea era Magda!

Copilele o priveau doioșe, căci de și nu-o pricepeau ghăciră, că sălășluirea unei intristări ascunse, slăi ageritatea cu care odinioară le implinea poftele lor.

Însaș ea nici odată nu își dase sēma despre fericirea avută, nici că analizase natura veselor palpate. — Dar acum în ceasuri de meditare scia, că fericirea a fost suroră acelu unic amor sfânt, din care chiar amăgirile se păstrază cu sfințeniă.....

Ērna veni, fulgi albi sborau prin aer, cădend apoi topiți ca multe nădejdi omenesci.

Magda eșă rar, — însă tot de-a-una condusă de dorul al vedea pe el! — În genunchi cerea de la D-șeu, al vedea numai o singură dată spre a se convinge: de a uitat'o cu voia, după cum uitase Goethe pe Friederica sa.

Dar după cum nu făptuesce ursita cele mai ardorose dorinți a nostre, așa o întorcea ea c'un amar în suflet, ce îndeșert caută al ascunde sub masca veseliei.

Surideă încă, ca alta dată, cetea cu glasul sonor jurnalul ce aducea inspirațiunile sale poetice — dar cântec nu mai trecea preste buzele ei.

Trecuse câțva timp — primăvera se anunța prin rațe calde și fire de mătasă, ce mângăiă prin fineța lor.

Era după amēși când Dōmna casei roga pe Magda a cerca unele piese ce tocmai primise.

Cea din tăiu fu „Dorința“ Matildei Cugler, pusă în muzică de Porumbescu.

În ea cânt și cântăreța tremurau rostind cuvintele:

„Știu că mândra stea a țilei
În etern nu s'a pleca.
Spre o mică floriciță
Ce crește sub raza sa.

Dar măcar lasăm speranța
Și cu dēnsa al meu dor;
Chiar de-ar fi o nebuniă.
Lasă-mē în ea sē mor!“.

Pătrundetőrea melodia sē sfērși prin un obiect ce cădu șgomotos pe clapele pianului.

„Ce e?“ întrebă Dōmna sculându-se.

— Iertare! îmi aluneca inelul după deget — respunse Magda cu modestiă.

„D-șoră! odinioară el nu îți aluneca atât de ușor — dice Dōmna uitându-se pre mâinile străveșie, ce zăceau pe claviatura instrumentului. — Șei că ești foarte strămutată? Vina e poate puțina distragere, și aerul închis. Pă deci acum îndată o preumblare. timpul e potrivit și fetițelor încă nu va fi spre stricare“.

Educătorea se închină de astă iubitoare ingrigire, apoi trecu pe corso, unde concerta o capelă militară.

Undularea mulțimei o distrase și pe ea, până ajunse la biserica catedrală, unde fu oprită, de trăsurile unui convoi nupțial.

Felițele curioase stătură locului, și ea nu li se împotrivi.

Cinci minute audiți laudându-se grația miresei, și statornicul amor al mirelui. — Apoi in cadrul portalului eșiră domni și dame — între ei inșasă părechea ce își jurase a fi nedespărțită in bine și rău.

De astă dată albul vël incungiura o adevărată frumseță femeiască, — nu inșe o mirésă smerită, consciută de serioșitatea actului ce sêvêrșise.

Cu suris neînfrênat măsură mulțimea adunată, apoi arătând juvaerele gâtului rotund își dresă tablierul vesmântului elegant, ce se găta in un tren de atlas și mirt.

In cocheta mișcare i se rupse rosa din mijlocul pomposului buchet. Ca in dispreț i urmă căderea, apoi ca insuflețită de omagiul acesta își puse cu triumf piciorul pe biata flóre.

Asta cruđime sili pe Magda, a se uita drept in fața ei, și-a mirelui.

Era el, și sirena societății!

— — — — —
— — — — —

In diminêta, când încă nu pornise a miji zorile, Magda era fără resuflu. —

Cum își duse fericirea amorului fețoresc, așa își prestă și amarul ultimei amăgiri. Nime nu-i sciu visul vieței, nime martirul morții.

Cu o abnegare transfigurată in caracteristicile ei trăsuri

era mai albă ca rosa din mână — jertfa unui caprițiu, in-tocmai ca și ea.

— — — — —
— — — — —

Cu atăta s'ar incheia icóna caracterelor, de nu se realiza vorba bătrânilor: „astăți mie, mâne ție“.

Nu ani, nici luni, ci abia niște săptămâni trecură, și portarea tinerei neveste il convinse, că ce nu crează amorul e fală gólă, ce nu zidesce el stă pe nisip, și ce nu sfințește el, rămâne pururea frivol....

Cum a înălțat el ei altar, așa a înălțat ea altuia. —

Părăsit de ea, vețuesce acum de mai mulți ani, singur numai chemării sale, și poesiei.

Un volum bogat in cuprins zace inaintea mea, e rodul iubirei și a suferințelor lui.

In asta carte frunzêresc, aflând ori unde, că el nenorocitul iubescce și acum ingrata femeia.

»Ce cauți?« mă întrebă el in o ți, vedând cu ce băgare de sêmă caut ceva.

— Opt... nouă... dece — numêrai eu.

»Ce numerî?« întrebă el ôre cum impacient.

— Câte poesii ai inchinat „ei“ și câte — Magdei.

După o tăcere grea răspunse: orbit de un diamant fals, atunci și acum uitai mărgăritarul curat — Magda a fost o ființă cu suflet mai gingaș ca profumul de flóre. Suferințele mele de ani, răsbună pe ale ei de o ți!«.

Atăta vorbi pătruns, dar fără agitare — inșe cu nisce lacrimi de care nu se sfiș, de și alt cum a invêțat a fi — bărbat!

Emilia Lungu.

Zernesci, fabrica de hârtie și fabrica de scânduri.

(Continuare).

După o luptă de 6 ôre cu drumul ne-umblat prin zăpadă negăinată la 3 ôre după prânț eram in vârful Tămașului. Am poposit puțin și ne-am consultat pe unde se coborim? Acum e acum. Pe unde au venit Turcii? Ori și pe unde, se coborim in valea Rucărului.

Am coborit din Tămaș in valea Rucărului, cât pe picior, cât târiș in cât numai copacii căđuți, găurile și ramurile ne oprea in multe locuri; ér desimea pădurii ne confunda, inșă tot am coborit in adevêr pre unde și ințarecase dracul copii. Cu chiu cu vai pre la cinci ôre sêra eram in valea Rucărului; am remas la un cordon românesc, aci ne cerea pașapôrte, de unde? Spus'am noi că suntem prigoniți de Maghiarii revoltanți, nu ni s'au cređut, ci a mers un grănițer cu noi până mai nainte, aci era o căscioră, ținea și țuca. Societatea a cerut ceva de mâncare și de beut; ne-a adus mămăligă, fasole și țuca. Am mâncat. Mâncarea ne-au căđut bine, ér țuca ne-au produs amêțelă. A doua ți am continuat drumul și am ajuns curênd in drumul vămi de la Cruce și de aci tot pe picior, in 4 ôre am ajuns la Rucăr. Satul era plin de Turci, căci atunci in România erau și Turcii și Rușii. Turcii erau in România mică și se concentrase la granița Ardealului o mulțime

de Turci, pentru ca se oprêscă pe revoltanții Maghiari a trece in România după armata austriacă. Turcii erau la marginea Satului, ei ne-au oprit, inșă ducându-ne la Primar, el ne-a scăpat. Ne-am dus la o cărcimă, acolo era imbulzală, un Român din Rucăr a inceput să ne inșiore că e Omer Pașa acolo și că aflând de noi ne va prinde. Ne-am cărat de aici la alt sat la Dragoslavele, acolo erau nisce Zerneșteni fireștreri. In Dragoslavele încă era plin locul de Turci am stat pe afară, era o ți cam caldă. — Abia veni sêra și étă primarul cu doi Turci ne căuta, ne ia și ne duce la Rucăr. Friculița noastră de vai de noi: Ce va fi și ce va urma? Presentându-ne lui Omer Pașa el știa românescce și ne întrebă; »Cine sunteți voi? A răspuns notarul B. Mețian: Suntem din Zernesci, aci lângă vamă, am fugit de frică, că revoluționarii Maghiari, omôră tot ce le vin inainte; n'am putut lua pașapôrte, că nu mai era nici diregătorie. Cum vê numiți întrebă Pașa? I-am spus numele și caracterul cu toții. După acêsta dișe Pașa; Un om cu o epistolă de dincolo l'a prins soldații și étă epistola. Ne o cetește. D-l Alduleanu ne seria, „nimica nu e din cele ce ne am temut, totul e in buna ordine și el e numit Comisar preste Têra Bârsei se ne întôrceem, că nimica nu li se va in-

tâmpla, din contră ne va fi bine. Poruncesc se aducă pe omul prins ca spion, care adusese epistola; era sêracul Nic. Gârniță cu limba scôsă. L'am întrebat de tôte și ne asigurat și el, ca tôte sunt bine liniștite la Zernesci. Omer-Pașa — ca să nu ni-sê întempe ceva ne a dat doi soldați, cari au mers cu noi până la granița Transilvaniei. Pe drum ne-am cisluit cu Gârniță și ne-am hotărit să nu mergem pre la vamă, că ne vor prinde funcționarii și ne vor trimite la Brașov, ci să mergem pe cale mai scurtă pe unde a venit el pre la cordonul comunei Peștera, că nu era ocupat. Așa am făcut și am ajuns pre la 3 ôre sêra in Măgura departe o ôră de Zernesci. Am tras la Gocimanul de aici, unde aflarăm și pe Părintele Dan fugit de vre-o 5 zile cu o épă frumoasă négră. Am stat acolo; am ojinat din o mămăligă bună cu lapte gros; am trimis pe Nic. Gârniță înainte să spue că venim. Ne-am sfătuit serios, că nu era glumă; dreptul stataric era publicat, sê omorau Românii ca șócic. Lui Gârniță nu-i credeam; eram îngrijați! Gocimanul ne dîse: dar dați dr... lui șócăți câte 5 sunt la un cordon to-ății, fiți ai vremi, môrte ôri viêtă. Ei, ei dar vin cei de la alte cordone. Pre la 10 ôre sêra pornirăm pre Riu in jos cătră Zernesci și am dîs, că decă vom merge drept, soldații ne vor prinde și cine scie la care comandant și unde ne vor duce; de acêsta să trecem printre cordone și să intrăm in sat prin grădină. Espunere mare, insă așa era vremea, trebuia să trăiesc cu ea. Era senin dar frig, in o jumătate de ôră eram la fântănilor Domnilor, de aci ne-am suit in marginea Măgurei, pădurea din fața comunei Zernesci. De aci am vêtut tôte cordonele; erau 6 cordone de câte 2—3 sute metri departe unul de altul. Am hotărit să trecem pre unde era focul mai stens și pe unde era aprôpe tufișul, ca decă ne va simți și vor pușca după noi să trecem in Tulis. Două lucruri se șoptesc și sê hotărăsc; Unul cel tînêr sê mERGă înainte, adecă eu și decă mă va prinde nu-mi va face altceva, ci mă va face cătană. Cei lalți rar sê vie unul după altul pe nesimțite. Alt lucru era că părintele Dan se-și lege épă in Măgură și mâne dî sê trimită după ea; că face larmă cu calea. La acêsta nu sê invoi el nicî de cum, parte din temere că séu o va mânca lupii séu nechezând o va fura cineva, și parte că avea și socotela sa, că de ne va urmări Maghiarii el sê incălece și sê fugă séu înainte séu îndărăt. El dară remase in urma nôstră la toți. Am coborit din Măgură prin Lazuri, am trecut printre cordone și calcă băete, in stânga de la sat e o movilă mare, ca un deluț, Gruiu, credeam că și acolo sus sunt soldați; dar n'a fost; am trecut pe la capul movilei de jos pe poteca lui Șuster in jos și nu ne-am apropiat de sat pe unde era gura ulițelor, că erau străji, ci mai cătră capêt am intrat prin grădina mamei Notarului Mețian, am rupt incet gardul și am intrat. Vita părintelui Dan o a legat in dosul șurei și noi hotărim ca pe sub strașină să intrăm in șură. Dară de vor fi soldați in șură? Sê ascultăm. Nu sê aude nîmica nicî o sullare. Am intrat și ascultând de acolo, ce sê veđi, in casă erau soldați incuartați. Acum e acum. Eșiau câte unul afară pentru lipse; ne minunam că in casa de dîndărăt nu era lumină, ér la cea din nainte sê vedea lumină la ferestre. Cisluiră să mă duc eu sê intru in casă îndărăt. După ce făcusem atâtea espunerii asta era cea mai ușoră. Omul până incepe apoi cutéză, așa să scîți, așa am esperimentat;

decî m'am dus, ușa era deschisă, am intrat in casă; bêtrăna durmea cu fie-sa și cu servitorea. Lele i dîsei, scólă! — îi șoptesc de noi și de cei din șură. Ea mî spune: aici sunt numai doi căprari in cuartir, sunt ômeni bunî. Ea a trimis servitorea și a adus pe ceilalți in casă. Ne informarăm de tôte, ne sfătuirăm să stăm până in dîuă ôri sê ne ducem pre acasă. Notarul locuia vis-a-vis, el s'a și dus. La mine locuia D-nul Alduleanu m'am hotărit a mă duce și eu cu părintele Dan. Pe mine insă, care aveam casa mai in sus de părintele Dan, mă prinde patrola și mă duce la gardă. Când sê dau mâna cu Dumneșeu — cum dîce Românul — țî-a luat scara. Așa sê întemplase cu mine, m'a urmărit norocul cu carul printre cordone și aici a casă m'a părăsit. — Nu m'a părăsit insê de tot, că la gardă era comandante un sergent român din secuime; m'a descusut cu multe întrebări și aflând, că eu mă duceam a casă la D-nul comisar Alduleanu cu care eram rudî, trimise doi soldați cu mine și mă duse a casă. Ei sculară pe D-nul Alduleanu și mă dedură in grija lui. Atât imî trebuia. Trei luni am fost la o olaltă cu soldații maghiari, cu oficerii lor, multe ar fi de povestit, insê vom împărtăși numai câte ceva mai de interes.

Sê scie că o parte din bărbații României mai liberi consimțiau cu Maghiarii, căci ei aveau pe stindard: libertate, egalitate etc. Astfel cunoscutul Cesar Boliac era in aprôpe amicitie cu Coșuth, încât mai in urmă, când sê gătase domnia Maghiarilor și Coșuth fugi in Turcia și încredințase lui Boliac chiar coróna Ungariei. Lui Boliac? Așa dîeu! El da un jurnal in Brașov pentru înfrățire cu Maghiarii, el elabora in casele unde e acum cancelaria comitatului. De părerile lui Boliac erau mai mulți Archimandriți: Iosafat Snagoveanu și Genadie cari fugiseră de Ruși in Transilvania, pentru că Snagoveanu era unul din membrii comitetului din 1848; el cetî jurământul conceput de Eliad pentru constituția din 1848.

Audênd ei că vin Rușii in Ardeal să ajute Austriacilor contra Maghiarilor, cunoscându-ne a fugit la Zernesci și a locuit in casa mea. Trei împrejurări sunt despre acești bărbați a sê pomeni. Una că Snagoveanu era preot zelos și bărbat național până la culme; el incepu sê ție odată o cuvântare fără carte in biserica din Zernesci, poporul aici avea obiceiul după ce eșea din biserică să aștepte la ușa bisericei, ca să-i mai publice judele ôri notarul câte ceva; până când venia acestia, povesteau de cuvântarea Părintelui Snagoveanu «că a vorbit și el ca Coconul Baiul fără carte și inalt». Am spus acêsta Părintelui Snagoveanu și el mi-a cerut pentru altă Duminecă o carte veche cea mai veche; sê puse in mijlocul bisericei și să făcea a cetî și cuvânta in cât s'a indulecit inima ascultătorilor. Altă împrejurare: aveau sêrmanii preoți din călătorii și ascunsuri un reumatism pe care la consultul medicilor voia sê-l scôtă cu băi de apă rece. De acêsta pre la međul noptii eșau desbrăcați cu un lepedeu și sê scăldau in riu ce curgea pe dinaintea casei mele. Nesce muierii i-au vêtut și imprăștiară vestea a doua dî că au vêtut vrăjitorii in riu, căci cine sê fie alții a sê scălda érna? Sêrmanii preoți sê opriră a sê mai scălda. Făcuseră ei bună cunoscință cu tótă inteligința din Zernesci și cu arêndașul, in cât le plăcea mult să rămăe acolo. In Dec. 1848 invingênd Maghiarii pe Austriaci și pe cele câteva companii de Ruși care sê retrăsese

in România. Părinții acestia s'au dus la Brașov și supt Maghiari fugind preoții români in România, ei au slujit: Snagoveanu la biserica Sf. Treime și la capela română  ra Ghenadie la biserica Sf. Nicolae.

C nd a venit Rușii prin Mai erau ei la Brașov, și au fugit  ra la Zernesci. Intr'o  i veniră la Zernesci vre-o 6 cazaci pentru requisitiile de vite, pentru carne, ei s'au spariat reu și au fugit in Poiana Mărului. Să aflau s rmanii Archimandriții in Poiana mărului in deal la colibi, tăiau la lemne; nici aici odihnă, nesce soldații au trecut pre acolo ei s'au temut și au venit  ra in Zernesci nóptea și s'au sfatuit. Părintele Ghenadie care nu avea nici un trecut revoluționar ci il luase Snagoveanu pentru ajutor cu parale, s'a intors in țera și nu a pătimit nimica, din contră el a ajuns apr pe de Ploesti ca un arhieru; a făcut parale și după vreme prin an. 1866 a dăruit și la Gimnasiul din Brașov o sută de galbini; m'am mai int lnit cu d nsul, ins   eu cu toiți banii lui nu mi-a dat nimica pentru chiria cuartirului nici pentru inchis rea, care am suferit pentru d nsul, de care voiu  ice ceva mai in jos. Părintele Snagoveanu s'a dus in Șimon la Bran sub Buceci, tăia la lemne s rmanul preot adev rat pustnic; făcuse vre-o 10 stângini de lemne. Nici așu nu avu odihnă, ci un rom naș judele Băncilă — D- eu să-l ierte că a murit ars in focul casei sale — il prinse pe mucenicul Snagoveanu, il l g , il pune in căruța sa cu doi pergari și pornesc la Brașov să-l predee poliției militare.

Intr'o dimin t  porneam din Brașov cu notarul B. Mețian la Zernesci, că nóptea ne petrecusem acolo; apr pe să eșim din ulița lungă, int lnim o căruță cu Snagoveanu prins. Inainte era judele Băncilă cu șervitorul, in mijloc Archimandritul legat și in sgarig  pergari. Notarul tare cu cap, fără sfat, face iute planul in capul s u să-l scape. Strigă stai frate jude! Am luat o liferat  de f n — era adev rat — ai f n? Am, r spunse judele. Ei vino să facem t rg; hai să intrăm aici la doi husari in c rcim . Cela să dă jos, ne băgăm in c rcim , să face tocm la, cere vin: pergari să socotesc, că și noi avem c teva clăi de f n, hai să-i  icem să cumpere și pe al nostru. Ei să dau jos, vin in c rcim , și Părintele Snagoveanu legat o șterge pe uliță cătră Spreng, o trage cătră stejari in pădure, mai caută-l. După tocm la ies pergari din c rcim  și aușim: a fugit popa. Ei fire-ar al dracului. Cum?  ise judele, căutați-l pe aci prin curți, să va fi dus la neputințe; caută ei, intr b , nimen. Noi ne am pus in trăsură și am călătorit in deșanțuri de ris p n  a casă, unde am istorisit t te. Bine, da ce e cu Archimandritul? Pe unde e? Nu scim. După trei  ile, nóptea ne pomenim cu el in Zernesci la notarul să mulțamesc , și să c r  sfat: ce e de făcut? Bine

dar cum ai sc pat? Am stat legat in pădurea acea in desime fără m ncare p n  aș; am hotărit să ies la margine și o muier  română care aducea lapte din C rstian, m'a v duț, m'am rugat de ea și m'a deslegat, și mi-a dat și o bucatur  de p ne, am sorbit cu lapte, D- eu să-i ajute, am pornit'o la drum, un toh nean m'a ajuns, m'am rugat de el și m'a pus in car; i-am cerut zechea și m'a adus p n  la el, ba mi-a dat și de m ncare. Dumneșeu să vă respl tesc  bunătatea, ce a-ți făcut cu mine. Ei acum ce urm z ?  t  ce: Vine m ne Ronceanu, că pl c  cu oile in România, el te trece dincolo, acolo vei vedea ce vei mai face. A doua  i veni Ronceanu il imbrac  ca pe un cioban, care-l avea in pașaport, iși rase barba și a trecut vama. Ce s'a mai int mplat cu Snagoveanu va istorisi biografia lui. Noi am aușit după 6 luni că e in Paris,  ra după un an că a făcut o capelă și pre la 1859 o colectă ca să facă o biserică in Paris. Ni s'a spus că pre la 1869 avea avere apr pe doue sute miil franci in acții de Sena; acționarii au falat și a remas și el, ca int i; a reposat tot serac. Biografia și scrierile lui merit  a se ceti. Pomenesc in că drept satisfacere, că in anul 1850 am fost arestat in Sibii și dus la judecătoria militară statarie să spui unde a ascuns Boliac in Zernesci coróna Ungariei?? Comedie archimandritul Ghenadie ascunsese l d tuia sa cu bani intr'un grajd c nd a fugit de Ruși și spun nd o copil  de acea ascundere cerea deslușiri. Dar soldații maghiari ce au mai făcut in Zernesci? Tot la trei  ile bătea cu câte 10—15 bețe pe militarii toh neni, ba și s rmanul D. C. a căpătat, căci nu a spus unde sunt boii de la Hogiz.

Pe notarul nostru B. Mețian și pe judele Chirca i băgase in groaze, că comunele ducea p nea soldaților la Bran fie-care gazdă trebuca să dea doue p ni pe sept m n . Nu sciau sirmanele mueri să o c c  bine și căci a trimis și p ni rele, ca prin urechile acului a sc pat de 25 bețe.

Soldații aveau bani unguresci. Comanda voea s'o schimbe cu austriacii și silea pe comune. A primit și diregătoria din Zernesci o sumă, ins  nu sciu ce s'a int mplat, o a mai dat Maghiarilor, căci cur nd au venit Ruși.

Rom nașii nostri au multe plaiuri preste Carpați, treceau și aduceau vești că vin Ruși, dar  după cererea nobililor Maghiari și după togm la diplomatică a imp raților, sabia au venit prin Mai 1849. Intr'o și pre la 9  re vedem o panică in soldații maghiari; cei de la cord ne să adunaseră in sat și pornise toiți nu ca ómenii pe drum drept, ci o ia prin păduri cătră Velcan, pentru-ca eșise Ruși dinc ce pe Valea R șnovului, ca să nu-i prinză. Toh nenii se luar  după ei, ca să-și răsbune cele ce căpătase la fund, dar a remas plătite.

(Va urma.)

Idealul inv țatorului român.

(Continuare.)

5. Desterit ți tehnice. Cultura scientific  a inv țatorului cere afară de cunoștințele inșirate p n  aci și unele desterit ți tehnice și anume:

a) O scriere curată și cit t  și  re care caligrafia, cea din urmă pentru scopuri in inv țam nt.

b) Desterit ți in desemnul liber și liniar, parte pentru de a le put  preda cu ușuritate in clasă.

c) Cultura musicală vocală și instrumentală. La ac sta trebuie observat, ca prin ea să nu să vateame san tatea.

d) Gimnastica. Ac sta are de scop a face trupul in-

demânatic, agil, vânjos și prin acesta a influența asupra sănătății corpului și a spiritului.

e) Invătătoarele trebuie să fie bine deprinse în lucrul de mână, atât pentru scopuri economice în casa lor, cât și pentru a pute deprinde și pre fetițele în acela. Până aci am enumerat pe scurt atât însușirile cele mai esențiale, cât și cunoștințele și destăritățile cele mai necesarii, care au să însoțiască pre adevăratul invătător înaintea elevului său. Inșă nu va fi destul, ca el numai să-le posedă, căci atunci s'ar asemăna cu un pom mare și frumos dar neroditor. De aceea e de lipsă ca invătătorul să cunoască și modul, cum să-le predea, numai atunci talentul lui să va înmulți însutit și înmuit.

Modul cum trebuie să planteze în elev aceste cunoștințe și destărități i-l arată o parte însemnată a pedagogiei, careă se numește didactică. Dar și acestea trebuie să se predea elevului după gradul lui de dezvoltare și cu acesta să ocupă metoda și metodologia. Așa dar de la invătător să cere, ca el să aibă și cunoștințe didactice precum și o metodă bună și corespunzătoare la fie-care obiect de învățământ, pre cari în proporțiune cu ale posedă, să-le știe și aplica. Ce ar folosi d. e. cunoștința metodei lui Pestalozzi, sau a altor pedagogi de renume, decât nu le-ar ști și aplica cu siguranță! Și acesta nimenea altul nu i-o poate da de cât numai silința și sârguința sa proprie. De aceea el trebuie să se prepare conștient pentru fie-care prelegere următoare. Prin această învățământul și chiarifică, ordineză și amplifică numărul cunoștințelor sale pe de-o parte, ăr pe de alta capătă o deosebită destăritate în predare, așa ca să nu potă veni nici o dată în perplexitatea de a nu ști ce, cât și cum să propună elevului său. Lucru pre firesc, că toate acestea trebuie să le facă invătătorul înainte de școlă, decât este, ca el să fi făcut din destul chemării sale celei frumoșe.

Să înțelege de sine, că nu poate intra în cadrul acestui articol de a arăta calea pe care să urmeze invătătorul la predarea diverselor materii de instruit sau de a recomanda o metodă anumită la predare, pentru că metodele de predare variază în infinit și o metodă cât de bună pentru un învățator, poate fi rea și stricăcioșă pentru altul și nu va putea da de cât slabe rezultate.

În resumat înșă învățământul trebuie să aibă următoarele calități: să fie înainte de toate moral și religios, simplu și comod inteliginței copiilor; desbrăcat de oră ce teorii vane și îmbrăcat într'un vestmânt practic și în relațiunii de aproape de familie. Aceste rezultate nu se vor putea obține nici o dată, decât n'au fost mai înainte obiectul unei serioșe preparațiunii și a unui studiu nentrerupt. Voiu să dică că invătătorul să nu slăbescă în preparațiunile sale; să nu credă nici o dată, că decât a studiat în cutare și cutare institut de pedagogie (școlă normală) sau decât a ascultat pre cei mai acreditați pedagogi, oră decât cunoscă toate sistemele de creștere, acum n'ar mai ave nimic de lipsă, de cât numai să mergă în școlă, unde l'a aruncat soarta și să începă a-și espune felurile sale sisteme de creștere, care de care mai bună și mai conducătoare la scopul dorit. În intrăga natură nimic nu stă pe loc, în intrăga natură e o mișcare permanentă spre dezvoltare și perfecționare a tot ce există și totuși în ea nu

afiam nimic absolut perfect. Tot așa cred că nici un învățator nu se va pute numi pre sine deplin cualificat, măcar de ar fi satisfăcut din destul tuturor condițiunilor de sus.

Institutele pedagogice sau școlile normale nu pot produce nici o dată învățatori perfecți în toate privințele. Ele pun numai fundamentul, dau numai elementele și arată numai direcțiunea în cultivarea și perfecționarea sa ulterioară. Afară de aceea omenirea înaintează cu pași gigantiți spre progres; științele progresază din și în și; pe toate terenele se fac nouă descoperiri, care preste tot luate, nu pot fi ignorate din partea aceluia, care în prima linie e chemat să ducă lumina și știința în popor. Invătătorul trebuie să se țină tot de-a-una în curentul progresului. Admiratul pedagogilor germani, Diesterweg dice: „Trăim numai atât, cât suntem activi și cine nu-și dă concursul la progresul general, ci stă ca un trândav, acela este un membru mort în corpul pulsiv al societății.» — De aceea invătătorul va căuta să înainteze în toate direcțiunile dezvoltării omenesci spre a putea ajunge la gradul acela de perfecțiune, de care este susceptibil omul.

Scopul acesta înalt și sublim îl va ajunge invătătorul:

a) Prin cetirea și studierea de cărți și foi pedagogice de valoare, care se țin de oficiul său, precum și a altor cărți din toți ramii de știință, înșă numai care sunt de un cuprins interesant, instructiv. Cărțile bune sunt pentru fie care om cult niște trebuințe așa de neapărate ca și nutreământul de toate zilele și pre care nici invătătorul nu le poate desconsidera. Ele sunt comori prețioșe, bărbați esperți și societăți alese în orele libere a le invătătorului și care țin cultura lui la înălțimea timpului.

Aci înșă imi permit unele observări. Este deosebire între a ceti și ceti. A ceti cineva mult și fără înțeles, atât înșemneză, cât a turbura o apă lîmpede și a posedă o bibliotecă frumoșă înșă necetită atâta cât a sta înaintea unei espozițiunii închise. O astfel de bibliotecă este un capital mort pentru cel ce o posedă. Așa dar rămâne:

1. Cetesce puțin, dar caută să pătrundă lucrul până în sămbure.

2. Cetesce numai ce e instructiv și cultivător și ce se referesce mai mult la chemarea ta. Pentru-că după, dișa lui Kant: »Obiectele vrednice de învățat se înmulțesc în vremea de astăzi. În curând capacitatea noastră va fi prea slabă și viața noastră prea scurtă, pentru a înțelege și numai partea cea mai folositoare din ele. Comorile ni se deschid cu imbelșugare și pentru a le primi, va trebui să aruncăm mult balast din ele.....»

3. Caută să cetesci despre un lucru mai de multe ori spus după mai multe păreri mature, în urmă comparază una cu alta și cu ajutorul rațiunii și al esperinței tale trage singur consecința, pre care îi-o și înșemneză. De aceea invătătorul trebuie să studieze cu pēna în mână și pre lângă aceea să pōrte tot de-a-una cu sine un notiț în care să-și înșemneze esențial din ce a cetit și audīt, și ce știe că e folositor și-și și oficiului său, sau ceea ce ar atinge întregitatea culturai sale generale, precum și fenomene și întâmplări interesante din viață și cari la predarea în școlă îi pot aduce mult folos.

La cele trei puncte înșirate aci mai adaug și cuvintele lui Rudolf Agricola: »Acela, care vrea să studieze cu succes,

trebuie să se exerciteze la aceste trei lucruri: a înțelege bine, a grava în memoria sa ceea ce a înțeles și în fine a produce ceva și din propriul său fond. — Este necesar de a te exercita la compozițiune. Tot ce ai fi învățat rămâne ca un lucru mort, decât nu te silești a produce și tu ceva. Cunoștințele ce dobândim se pot considera ca o sămânță aruncată în pământ spre a încolți și aduce fructe. — De aceea învățătorul după mai mulți ani de prăcsă, în care a trebuit să-și însemneze bine tot ce a propus, cât și cum a propus, precum și pedecile mai mari ce le-a întimpinat și mijlocele prin care le-a invins, apoi unele încercări libere ce taie în sfera chemării sale, le poate împărtăși și altora său prin conferințe său pe calea publicității.

O mare facilitate se va simți în învățământului nostru primar, când vom putea pune în mâinile elevilor cărți respective manuale scrise și lucrute chiar de aceia, cari asudă aci, pentru-că cine poate cunoște mai bine lipsese, defectele și apoi cerințele unui manual didactic, de cât învățătorul! Lucre un manual unul dintre literații noștri cei mai renumiți și vom observa îndată, că toate le poate avea, dar numai practic nu poate fi și decât nu e practic, nu e corespunzător.

Învățământul primar va lua un avânt puternic spre progres, când vom vedea escitându-se între învățătorii noștri simțul de emulațiune între puterile lor atât întru împlinirea cu acuratețea a datorii lor cât și în produceri libere, în întrebuintarea cu înțelepciune a timpului liber s. a.

- b) Prin studiul mai aprofundat al tuturor obiectelor de învățământ, ce are a le propune în școală.
- c) Prin vizitarea școlilor altor învățători mai practici și mai esperti ca el.
- d) Prin diferite intruniri, fie în conferințe, fie în reuniuni,

fie în adunări private său prin convenirea cu unii și alții bărbați de știință, precum și prin stabilirea relațiilor celor mai intime și mai sincere între el și colegii săi.

Aceste patru puncte sunt cele patru rôte, pe care are să se poarte carul înaintării și perfecționării învățătorului.

Aci însă că fu vorba și despre reuniuni, fie-mi permis a aminti câteva cuvinte și despre acestea. Timpul ne admoniază pe di ce merge, să ne organizăm și să ne unim puterile spre a le pune în serviciul culturii, pentru-că în unire e puterea.

Gradul de dezvoltare, la care le-au succes să se înalțe națiunile, apoi feluritele corporațiuni din acestea, este a se atribui în mare parte spiritului de asociare, de care au fost predominante.

Față cu acestea învățătorii încă nu pot rămânea indiferenți. Numai unindu-și debilele lor puteri și preocupându-se serios de progresul ce l'a făcut lumea pedagogică, vor putea da o direcțiune mai îmbucurătoare sorții celei vitrege a lor și-și vor pute elupta o pozițiune mai bună și mai sigură în stat și în societate. Și dacă sunt de neapărată trebuință intrunirile pe toate terenurile, cu atât sunt mai de trebuință pe terenul pedagogic-didactic, pentru-că numai prin acestea învățătorii își pot cunoște puterile lor spirituale și pre sine însi-și, numai prin ele își poate comunica unul altuia ideile și simțimentele sale, prin care se dezvoltă apoi mintea, se educă inima se descăpăta iubirea de patriă și se cultivă limba, se lătește lumina științei în popor și tinerele generațiuni se prepară mai sigur și mai bine spre a putea ajunge cât mai în grabă în pământul făgăduinței. —

(Va urma).

V A R I E T Ă Ţ Î.

O comisiune testamentară.

Mă rezimasem comod în scaunul meu de trestie și uitându-mă după fumul țigărei mele, luam în revistă micile evenimente din ziua de ieri.

Înainte prânzului fusese audiențe publice, tot nimicuri, furturi mici, escrocării, dilapidări, nici o cauză mai însemnată; făcui calculul pedepselor de închisore la care osindisem, și nu găsi mai mult de doi ani. Comparai facitul cu rezultatul altor zile de audiențe publice și trecui apoi în cugetările mele la activitatea mea de jude instructor al tribunalului de cerc. Câți indiviți pusese deja la răcoare; căci dintre ei nu se vor fi cugetând cu ură la mine.

Fie-care funcționar criminalist, până și ingrigoorul închisorelor are vr'un special scelerat de predilecțiune, care i-a dat mai mult de lucru, de care-și aduce mai adese ori aminte, despre care povestesc mai mult. Și eu aveam un scelerat de predilecțiune, un otrăvitor, un geniu de scelerat, un maestru al minciunei și al prefăcătoriei. Fără să voiesc imi aduseseră crăș a minți de el. Cu ce dibăcie știuse a se opune primelor mele cercetări, cum se pricepuse a da tuturor momentelor de suspiciu o talmăcire nevinovată, și isbutise a nimici întregul meu plan de atac, cu ce batjocură politicoasă imi dase răspuns la toate întrebările mele. Fusese o luptă lungă și interesantă, eu mă luptam pentru renumele meu de jude

de instrucțiune, el pentru viața sa; și apoi când, fără să-i fi permis să simtă ceva, și după ce culesesem toate, până și cele mai ascunse momente de suspiciu, într'una din zile i-am descoperit incetinel una după alta toate indiciile, cum începu se tremura acel bărbat, robust de altminteră și cum se aruncă doborât de sarcina grea a doveziilor pe genunchi dinaintea mea, făcându-mi mărturisirea așteptată. Execuțiunea sa, la care eram silit a asista în calitate de jude de instrucțiune fusese destul de durerôsă pentru mine; nu-mi place a vedea sânge; dar gădele își făcu datoria iute și cu adresă, și recunoscerea talentului meu din partea colegilor mei imi induli în câtva acel moment fatal.

Nu-mi pot inchipui nimic mai interesant de cât funcțiunea unui jude de instrucțiune, dișe ađi cătră sera la casină comerciantul Wels cătră mine. »Ce bogăție de romanuri interesante il impresoră pe el, ale căror ite este chiămat a le descurca el, și a căror desnodare atărnă mult puțin de la el«.

Eu la aceste detesem numai din umeri, nu-mi place a face vorbă multă în societate mai cu semă când se tratăză despre cestiuni de oficiu. Omul din fire este făcut ca și o sită, prin privire, gesturi și apucături se strecură neincetat gândurile și simțirile sale cele mai secrete; la ce mai trebuiesc încă și vorba? Mai bine ascult de cât să vorbesc.

Dar consilierul de justiție Fellner reflectă la observarea lui Wels. »Pe D-ta te induc în eróre romanurile criminale,

care sunt acum așa la modă», dîsesse cătră Wels. »Autorii acestor romanuri numai în rare cazuri au avut vr'un act de cercetare prin mîni, mai tôte acele lucruri interesante și in-cordante, pe care ni le povestesc, sunt inventate, lucrurile adevărate pe care ni le povestesc, nu sunt nici de cum amu-sante. Acele narațiuni atât de prețuite din partea publicului, provocă numai ilaritatea adevăraților funcționari de instruc-țiune, care nu vîd în romanurile criminale de cât numai un nou ram de industrie literară, ele dar, în proxima generațiune deja vor împărți sôrtea cu romanurile de haiduci din timpii trecuți. Judele de instrucțiune este în realitate un om de plîns, osîndit a se căzni cu cele mai comune figuri, cercînd față cu ei aplicarea acelor sute de paragrafi cuprinse în codicele penale; pretutîndeni dau de motivele cele mai mirșave, numai în fôrte rare cazuri de unul eroic. Ba Ńeu viața de tôte Ńi-lele a judeului de instrucțiune este plină de necaz și de scîrbă.

Consilierul de justiția Fellner reproducuse opiniunea mea și éta pentru ce se opriră acum gîndurile mele, la persóna sa.

Era un om fôrte distins, care își făcuse în scurt timp cariera sa.

Cînd ajunsesem pînă aici cu reflexiunile mele, se auzi de o dată ciocnituri în pórta.

»Dór nu va fi vre-o comisiune prin afară, așa tîrziu!« dîse soția mea, luându-și ochii de la broderia ei.

Deschisei ferestra și vîdui jos pe servitorul de la tribunal.

»Ce-i Beyer?«

»Domnul consiliar de justiția Fellner vî rógă să exmiteti cât de curînd o comisiune testamentară, Domnule președinte?«

Fellner? — care cu o oră mai nainte se aflase sîntos și bine dispus în societate cu mine? Dór nu-și va permite o glumă próstă cu mine? Nu, asta nu se putea aștepta de la el.

»I s'a întemplat ceva consilierului de justiție, Beyer, ce are?«

»Este greu rînit; servitorul s'eu, care a venit pentru co-misiune nu mi-a spus nimic mai departe.«

»Bine, Beyer; rógă pe Domnul actuar să mă aștepte peste cincî minute la colțul pieței, și adă sigilul și cele de scris.«

Intrînd cu vr'o câteva minute mai în urmă cu actuarul și cu servitorul tribunalului în casa lui Fellner, întîlnirăm pe medic în coridor.

»Ce s'a întemplat Domnule Doctor?«

»Proști, nebuni!« dîse domnul bătrîn, „cînd le merge ómenilor pré bine apoi căpieză și se impușcă.“

„Este greu rînit consilierul de justiție?“

„Peste douespredece ore s'a sfîrșit cu el; glonțul i-a trecut pe lângă inimă și pare că s'a implîntat în ficat: nu știu cum a făcut asta, trebuie că a tras cu mîna stîngă și de tot prost. Ce nebuni!«

»Este în stare de a face dispozițiune.«

»Éta ce mă milnește mai mult; își este în fire ca Dta și ca mine. Nici o alterațiune, nici o frică, nici cîință s'eu vr'o expresiune de durere; de și cunoște starea sa disperată, tracteză lucrul ca o afacere, cum a tractat tôte în viața sa. Nu știu ce așa da, decă prin o singură oftare ar trada, că este ca și altul și că simte dureri ca și alții.«

Medicul se depártă, ér noi urcarăm scara.

La intrarea noastră Fellner făcu o slabă increcare zadar-nică pentru a se ridica de pe divanul pe care zăcea.

„Pardonati domnilor că vî incomedez așa tîrziu încá, mi-era témă să nu fie pré tîrziu așteptînd pînă mîne.“

Vocea sa la aceste cuvinte era așa de firmă și sonoră, ca tot de-a-una, ochii s'ei aveau privirea lor sigură ca de obi-cui, și decă n'ar fi fost fața sa cea palidă și cirpele pătate cu sînge de lângă el, nu s'ar fi putut vedea pe nimic, că este un om, rînit de mórte.

La facerea testamentului nu este obiceiul de a ține o precuvîntare lungă, căci timpul de ordinar este fôrte prețios.

„Ai cerut o comisiune pentru dresarea testamentului D-tale?“ îl întrebai decî, fără a mai spune vr'o vorbă despre starea sa desperată.

„Da v'am rugat să veniți. Astă séră în casină n'aveam încá nici cea mai mică presimțire de acéstă trebuință, căci decă așa fi avut, îi-ași fi făcut o mică alusiune despre acéstă. Înse vom termina de grabă, bine voiți a merge coela la scrii-torul meu, în lădița a doua spre stînga veți găsi deja testa-mentul meu gata făcut și sigilat, așa precum se cade pentru un jurist regulat. Nu mai este dară vorba de cât numai de o depunere judiciară.“

Actuarul se puse să drezeze protocolul cuviincios, întru aceea imi dîse consilierul de justiție.

„Poftim încéră acéstă țigară, mi-a trimis-o comerciantul Wels chiar astăzi și mi-a dîs, că ar fi o marfă eschisită; te rog, tórna-ți din acest vin în pahar, este un vin excelinte; re-gret că nu pot face în persónă onorurile, dar veți că nu-mi merge bine și vei fi indulgent.“

„Ai avut malheur?“ întrebai eu.

„Malheur? hm, da. Am greșit locul adevărat. Servitorul a intrat tocmai în acel moment, cînd examinam încá pistolul și în grabă slobozii cu mîna cea stîngă, în care tocmai țineam pistolul. Cu mîna stîngă nu poți ținti bine.“

Actuarul era gata cu protocolul seu; Fellner îl subsemnă, apoi se făcu indată un bilet de deposit despre depunerea tes-tamentului.

„Mai am să spun ceva, Domnilor,“ dîse Fellner și pentru prima óră imi páru că-i tremură vocea.

„Póte încá un codicil; un adaos la testament,“ întrebai eu, ér actuarul pregăti deja o colă prospétă de hîrtie.

„Ba nu, dar am o altă afacere, care-mi apasă sufletul: Șci, Domnule președinte din experiința D-tale cea îndelungată, că mulți prefer de a se spovedi dinaintea juristilor de cât di-naintea preoților, dar mai cu sémă atunci cînd știu, că nu mai au să se teme de ei. Preotul este pré exigent. Dar mai întăiu vî rog turnați-vé vin.“

„Numai să nu te alterezi pré tare,“ dîsei eu.

„Nu face nimic, pînă mîne și așa s'a gátat cu mine, ér eu doresc pré mult ca să aduc tréba în regulă; este vorba de o crimă, care nu se prescrie nici o dată, și n'aș voi ca prin tăcerea mea să se supună vr'un al doilea pericolului unei cercetări de care am ferit cu multă greutate pe cel dintăiu.

Eu mă inclinai în tăcere, drept semn al atențiunei mele.

»O crimă care nu se prescrie nu pote fi alt ceva de cât un omor« dîsei în mine. »Sinucidere — omor, omor, sinucidere«, aceste doué cuvinte mi se invérteau în cap.

»Nu vei fi uitat încá de cercetarea în cauza omorului cu jaf comis asupra vîduvei Heinrichs, Domnule președinte. D-ta, Domnule actuar nu poți ști despre acéstă, căci e de înaintea timpului D-tale, puțin timp după ce se introduse la noi noua procedură criminală.«

„Da imi aduc a minte“ dîsei eu. Apoi éráș mă întrebai în mine: „un omor, da, aș fi presupus față chiar cu un con-siliar de justiție, dar un omor cu jaf!...“

„Șci,“ continuaí după acéstă reflexiune, „căci am fost chiar eu judele instructor al acestei cause celebre. Cercetarea se făcuse în contra muncitorului Staps, tôte indicile erau în contra lui și totuș fu acuitat. Mai tîrziu să arătară nisece împrejurări, care ne făceau a crede, cum că vîduva Heinrichs n'ar fi murit de o mórte silnică. Decă nu mă înșul ai fost apărător în acéstă cauză.“

»Da am fost apărător și încá alt ceva!« dîse muribundul.

„Ce fel de funcțiunî ai fi putut avea încá în acéstă afa-cere?“

»Hei, póte că am avut funcțiunile ucigașului, stimate Domnule președinte.“

Actuarul sári sus de pe scaun.

„Așa! dar totuș!« cugetai în mine, însă éráș imi dîsei

că nu se poate. Cređui că vorbește în deliriu, deci îl întrebai: »Nu poftesci puțină limonadă«.

»Nu, nu mi-e sete, n'am ferbințelă nici nu sunt în deliriu«, răspunse el. »Ascultați-mă, ș'apoi judecați despre fapta mea de astăzi. Domnul actuar poate să-și facă ici coala noțițele sale, care vor servi poate pentru a împedea un omor justițiar, care era aproape să se comită cu s'ermanul Staps«.

Astea toate le spuse ca vocea firmă, fără nici un semn de alterațiune.

»Tată meu a fost un țeran avut«, începu el. »Purtase mai multe procese și din ele îi veni o opiniune superstițioasă despre influința și despre venitul mare al advocaților. D'aceia decise, să mă fac advocat. Cercetai gimnasiul de aici și seđui la văduva Heinrichs, care încă de pe acele timpuri închiria odăile dinaintea a le căsuței sale la studenți. Ea imi arătă tot de-a-una o tandreță, aș putea țice maternă.

»De aici mă dusei la universitate, făcui mai târziu examenele de stat, și primii apoi după terminarea stăgiunii de crețel meu de advocat; imi atesei de reședință acest oraș.

»Acum mă cređui sosit în port și îndreptățit de a mă gândi la căsătorie. Era un vechiu amor de student, fica unui s'erman cancelist, care încă imi tot cuprindea inima. Când îndrăzni a vorbi pentru prima oră tatălui meu despre d'ensa, se făcu foc și cătran, căci el voia, ca să-mi fac alegerea după bogăție și după vađa. Eu însă ținui cu atât mai mult la amorul meu. Mă căsătorii în contra voinței tatălui meu«.

»Acum începu pentru mină un timp trist; imi merse cum le merge la toți advocații și medicii tineri, adică foarte rău. Tată-meu nu voia să scia nimic de mine, ajunsesem în o miserie atât de mare, încât nu mă sfii de a merge la ușa tată-meu, el însă mă scose afară.

»Așa veni țiuva în care soția mea imi dăruia un băiat. Ce fericire, dar tot o dată și ce grije! căci n'aveam o singură para în casă. Nevastă-mea vedea grijele pe fața mea, și privirea ei fricosă și disperată imi năbușa inima. Nu cunosciam pe nimen în tot orașul, cătră care să mă fi putut adresa, pe nimen, care să-mi fi dat credit. De-o dată imi adusei a minte de văduva Heinrichs, și această amintire imi păru ca un semn venit din cer. De bună s'ema: ne va ajuta femeia Heinrichs, de va putea; și decă nu ne putea ajuta chiar ea, ne aducea ajutor din altă parte; căci eu îi eram drag, și de când mă făcusem advocat era și m'endră de mine«.

»In grabă spusei soției-mele gândul meu și mă încercai a preface slaba rađa de speranță în flacăra viuă. Încă o sărutare și — plecai.

»Amurgise deja când sosii dinaintea casei văduvei Heinrichs; ferestrele de dinainte erau întunecose, căci chirașii cei tineri aveau ferii și merseră a casă.

»Apăsai de clența ușei, casa era închisă«.

»Dar sciam ce se fac, încă din timpul studenției mele. Imi adusei a minte că cheia de la casă era în dosul ferestrei neinchise de lângă ușa; pipăii, și etă, cheia era la locul obișnuit. Deschisei dară și intrai în coridorul întunecos.

»Odaia din dos parterre era locuința văduvei; ușa era neincuiată; ca tot de-a-una. Mă pusei dar în odaia aceia pe un scaun și așteptai prin întunec întorcerea găzdoiei mele celei vechi. Tote erau la locul lor cel vechiu, ca în timpul, pe când umblam încă ca student pe aici. Mi se făcea, ca și când s'ar reîntorce acele timpuri fericite, ca și când ar fugi toate grițele din inima mea în această odăiță, în care seđusem așa de multe ori cu văduva Heinrichs, ca și când s'ar domoli toate furtunile, care se încinseră în sufletul meu. Tote erau ca și mai nainte; scaunele cu perne și cu p'aveii înalți, acolo, dulapul cel întunecat, în care ținea veduva Heinrichs d'ale m'ancarei, aici ceasornicul cu cucul, coala m'esa cea vechiă cu picerile încovăiate, în a cărei lădiță își ținea văduva banii«.

»Avea ca ore acum ceva bani gata, cu care să-mi fi putut veni îndată în ajutor?«

»Cheia la lădița din m'esa era de obicei at'ernată în interiorul orologiului. Mă ridicai, fără să voiesc, și deschisei ușa de la ceasornic. De cuiul obișnuit nu era at'ernată nici o cheia, însă de altul lângă acela, at'erna o cheia«.

»O erore!« mă gândii eu și luai cheia pentru a o încerca.

»Parola mea de onore Domnule președinte, în acel moment cugetul meu era liber de furt și jaf; voiam numai să ved, decă sunt bani în cutia mesei, decă văduva Heinrichs, putea să-mi ajute de va voi.

»Cheia se viri în brósca artificială din cutia mesei, dar nu o deschise, voiam să o scot — era întepenită.

»Acum fui apucat de o gróză nespusă. Ce va crede văduva de mine, găsind cheia în brósca? Ce eram să mă fac eu, ce era să se facă renumele meu, viitorul meu și al familiei mele, decă se auđia lucrul prin lume.

»Suci, trăsei, în zadar, cheia nu voia să esă, smuci din nou și cu mai multă putere, o altită sări în fărîmături din bordura mesei.

»Tocmai voiam să es din odaia pentru a mă furișa nevăđut din casă — dar etă că ușa de intrare scărțai și văduva Heinrichs intră în casă.

»Femeia nu găsi nimic extraordinar întru aceia că aflase ușa deschisă, cređu de bună s'ema că se vor fi întors studenții, care seđeau la ea. căci strigă:

»Domnule Bergmann, Domnule Lüders, v'aiți reîntors.

»Ne urmând nici un răspuns, păru a se alarma; cu exclamarea: „hei, hei“ veni spre ușa odăei.

»Eu mă pitulii în dosul caminului cel mare, la care ca băiat mă încălțisem așa adese-ori; voiam să aștept până va fi aprins luminarea, apoi aveam de gând să es dinaintea ei și să-i mărturisesc totul; sciam cât de bună era, cât mă iubia, și eram sigur că mă va erta, fără de a da un sens rău acestei întâmplări.

»Dar văduva Heinrichs deschise în pripă ușa odăei și merse cu pași repeđi spre cutia mesei, care păstra cea mai mare parte, din averea ei. Dabia simțise însă altită ruptă și cheia din brósă, când scose un țipet grozav, și alergă spre ușa cu strigățile: Hoți, tâlhari, ucigași!«

»Acum sării spre ea, o apucaii de braț și o reținui.

»Pentru Dumneđu madame Heinrichs, eu-s“ strigai cu gróză infricoșată, „pentru Dumneđu tacii, nu mă neferici.“

»Dar muierea speriată în frica ei nu auđia ce îi țiceam:

»Ajutor, Hoți, Tâlhari!“ sbieră și mai tare ca mai nainte și se încerca a scăpa cu forța de mine.

»Dar tacii! Ascultă ce-ți țic! Eu-s, Fellner! strigai eu, încercându-mă de a-i astupa gura cu o mână, apucându-o cu cea laltă de gât.

»Ucigași!“ răcni ea din nou.

»In disperarea mea o prinsei cu am'endoue mânil de gât și o scuturai. Ea încercă a se suci din mânil mele, deschise gura ca să strige, o strinsei mai tare; de o dată încetară mișcările, brațele ei căđură m'orte în jos, simții cum deveni mai grea, o lăsai îngrozit din mâni — ea căđu mută la pământ.«

Ingenunchiai plin de frică lângă ea pentru a o aduce ér la simțiri; îi frecai țemplele, îi vorbii, o înfruntau, țicându-i, cum ar fi putut să se sperie așa, căci nu voisem să-i fac nimic, să-și vină numai în fire și să se convingă, că s'a înșelat. îi spusei cum se petrecuse toate și ascultai, d'or de-mi va răspunde, d'or de se va mișca, d'or de va resulla, însă în dar, credeam că este leșinată, căci n'o strinsesem așa de tare — acum de o dată și pe neașteptate se presentă minții mele infricoșatul cuget, că muierea este — m'ortă, m'ortă.«

»Nici până astăzi nu-mi pot explica de unde-mi veni acea precauțiune, care mă făcu în acelaș moment, în care mă pătrunse acel gând înfiorător, să mă scol, să depărtez până și cea mai mică urmă, care m'ar fi putut trăda, să mă conving, că nu am lăsat cumva bastonul meu, m'anusile mele, p'ălăria mea acolo.«

„Când ajunsei în coridor și după ce închisei ușa, mă întrebai, cum să es din casă.“

„Mai întâiu voiam să mă duc prin curte și grădina afară.“

„Dar deschizând porta curții, mi sã păru că aud din podul grajdului un șgomot și închisei ărăși porta în grabă.“

„Mă furișai ărăși în coridor, crepai ușa despre stradă și ascultai. Strada era deșertă. Mai așteptai un moment, apoi lunecai pe ușa afară și mersei cu pași liniștiți, ca și când m'ași fi preumblat, cătră casă.“

„Acum incepuî a precugeta cele întemplate. Nu mă simteam vinovat, o fatalitate nemilôsă ăr nu intențiunea mea, săvârșise acest fapt criminal. Inse, în calitatea mea de jurist, nu mă puteam îndoi nici de cum că legile m'ar fi pedepsit întocmai, ca și pe cel mai crunt făcător de rele. O ură nespūsă îmi cuprinse inima în contra instituțiunelor omenesci, în contra tatălui meu, care fusese cauza mijlocită a nefericirii mele, și în fine în contra acestei femei pröste, care singurã prin strigătele ei nemotivate își atrăsese mörtea prematură.“

„Cu aceste și alte asemenea gânduri sosii a casă.“

„Când me uitai în ochii credincioși și iubiți ai soției mele recunoscui prăpastia, care se deschisese în scurta absență a unei öre, pentru eternitate între noi doi.“

„Vei fi căutat în zadar pe vëduva Heinrichs a casă la ea,“ duse soția-mea cu vocea amicală cătră mine.

„Vëduva Heinrichs? Nici n'am fost în apropierea caselor ei? De unde îți vine această ideă?“ respunsei eu cu asprime.

„Ce ai“ duse ea, privind la mine cu uimire. „Nu ai voit să mergi la ea, să o rogi, ca“ — — —

„Nici prin gând nu mi-a trecut. Vei fi visat. Am fost în preumblare.“

„Acum sãra pe rëcöre?“ întrebã ea îngrijată. „Nu vei fi rëcit dörã.“

„Nu.“

„Ea nu era deprinsã a mă auzi vorbind așa, privi ărăși cu stielã la mine. Apoi duse cu blãndețã.“

„Etã, vëduva Heinrichs a fost aici: auzise de fericirea destinată familiei nöstre, auzise pöte și de lipsa nöstrã. Ni a adus lingersã, etã-o colea, și apoi scöse acei banii care-s colea, din buzunar, dicënd, că acum vom avea multe cheltueli neașteptate, și de öre ce i-ar zace ceva banii, ni-ii ar fi adus imprumut. Dar etã și cheia, ce a lãsat din eröre aici.“

„In adevër, era acolo afurisita cheiã de la cutia mesei, pe care o cãntasem in zadar, și care era de vinã la töte.“

„Soția-mea se uita zimbind la mine, credea, că prin împãrlãșirile ei, îmi va fi făcut o bucurie mare.“

„Eu inse nu eram în stare de a pronunța un cuvënt măcar, inholbãi ochii spre cheiã, apoi incurcai ceva despre durere de cap și mersei în odaia mea.“

„Când a doua zi, dupã o nöpte petrecută în insomnie, intrai la soția mea, venise deja scirea despre uciderea vëduvei Heinrichs până la ea.“

„Ah, nici o datã, dar nici o datã nu voi uita de acestã privire implorãtöre, ce aruncã soția-mea, când intrai, asupra feței mele. Më încercai de a-o suporta, dar nu-mi fu cu putință, eram silit să-mi plec ochii. Așa făcurãm amëndou.“

„Din acest minci perisãnãtatea ei. Nu se plãnse nici o datã, nu pomeni nici o datã de aceia sãrã fatalã; banii vëduvei Heinrichs remase neatinși, nu auzii nici o datã un cuvënt de suspiciu, numai când o atingeam cu mâinile mele, pãrea neliniștitã: sãrmãna, recunoscuse în mine pe ucigãtorul vëduvei.“

„Astfel perisãndã, fãcutã supusã; numai odatã în nöp-tea când a murit, impletind brãțele ei slãbite împrejurul gâtului meu șopti ea: „Nu tu ai fost acela, nu, nu cred!“

„Copilul nostru îi urmã peste puține zile.“

Aici se opri muribãndul pentru un moment, apoi schimbãndu-și de o datã glasul, care la cele din urmă devenise din ce în ce tot mai duios duse cu ton sarcastic.

„Si etã că dupã ce-și luarã pedepsa faptei mele, acele capete nevinovate, destinul capricios îmi surise. Staps fu acusat, cãci fusese surprins în acel pod, unde-l auzisem chiar și eu, și de unde voise să se introducã în odaia vëduvei, ca să o fure. Eu eram ferit de cel mai slab suspiciu, și decã ași fi suferit în tãcere, ca să se aducã osinda lui Staps, ași fi scãpat pentru veci de urmãrirea justiției. Am avut o micã luptã, dar în fine a invins cugetul cel bun și m'am oferat de bunã voie ca să-l apãr pe Staps, l'am scãpat, și mi-am fãcut un renume.“

„Acum scii totul, ceia ce este de lipsã ca să scii, mi-am fãcut datoria de om onest, era timp, cãci simț, că nu mai am puteri... dar...“

Cuprinși de un simț nespūs la agonia acestui bãrbat, stëteam cu toții în cea mai cumplitã tãcere.

„Trebue să vë mai explic, cum m'a apucat de o datã cãința, adicã de ce mi-am scurtat firul vieții. Este un lucru förte — simplu.“

„Cunösc-e-ți pe Hans Goldner, acusat de furt, pe care l'am apërat, și l'am scãpat.“

„Acest Goldner astã sãrã, când mă întorceam de la cãsinã, intëlbindu-më pe drum, a venit să-mi mulțãmescã și dupã ce terminã cu acësta, adaose: Îți voi fi în veci recunoscãtor și nu voi spune nici o datã, că te-am vëdut eșind din casa vëduvei Heinrichs, în sãra când a gãsit-o mörta!...“

Reputãțiunea, vieța mea în voia unui Goldner, cred că acum întelegeti, pasul ce l'am fãcut.“

Consilierul de justiție nu mai vorbi, așteptãrãm puțin. apoi vëdurãm că încetase deja de a mai resufla. Era mort, Dumneđu sa-l ierte!

(Tiganul). De unde au venit țiganii? Cel de pe pagina 423 a föiei nöstre ni-a venit de la Domnul I. Stoica, pictor și fotograf în Sibiu, un june förte talentat, care decã va gãsi sprijinul, pe care-l meritã, va deveni mãndria națiunei sale. Dar de unde au venit țiganii peste tot? Cine scie. Sunt ömeni care vëd în ei descendentii lui Cheops, Ramses și ai altor Pharaoni și care dic că ar fi egiptiani, cum ar putea să dovedescã acësta și numirile care li s'au dat în Francia și în Englitera »Egyptieni« și »Gipsies.« Inse limba lor nu sãmãna cu limba care se vorbește astãzi pe la Nil, și nu scim decã s'a vorbit vr'o datã acestã limbã p'acolo. Mezzofanti, acel bãrbat, care vorbea atãtea limbii și între ele și limba țiganilor, susține că s'ar trage din Hindostan. Un lucru numai este constatat, că adicã țiganii au pãstrat dialectul lor de cincii secolii încöce tot atãt de neschimbat, ca și întregul lor tip orientãl. Este singurul popor, care a ramas asiatic și nomadic în mijlocul Europei civilizate.

Mai nicãiuri în tötã lumea nu sunt atãți țigani ca pe la noi, adicã în Transilvania, Ungaria și România. Decã ni-ãrta spațiu am mai spune câte ceva despre acest neam interesant. Vom reveni pöte cu altã ocaziune.

Nunta (veđi pagina 431). Terörea domnesce în Francia și la hotãrele republicei resboiul crudel. Dar ce le pasã celor doui fericii, decã Robespierre ordonözã noui executiuni, seu decã este tirit el însuși la șafot, ce le pasã lor, decã öștile republicei sunt invinse în Belgia, seu sunt invingãtöre în Egipt — ei sunt fericii și cerul li suride. N'au să se teme de furia putintelui și luptele depãrtate nu îi ating; ce îi impedeã darã de a privi cu bucurie în viitor. Primarul i-a unit și jurãmentul credinței este depus. Cu fața radiösã, cu inima fericitã merge acum pãrechia la — ospët. Mica societate de martori și amici merg dupã ei conversãnd și glumind. Noroc bun drãgãlaşã femeia tönërã!

Qui vivra verra.

Obosit de muncile zilei porniî a casã, recreãndu-më pe drum mergënd cu gândul, că voi gãsi mësã intinsã, pe soția-mea, pe copilașul meu așceptãndu-më cu nerãbdare, pentru ca

să mă desmierde ca de obicei, să-mi stergă crețele urite de pe fruntea mea cea posomorită.

Inse omul propune și altul dispune.

A casă copilașul era culcat, adormise până să vii, îl sărutai deci în somnul său cel dulce. El îmi surise prin vis.

Mesa era întinsă, cina pregătită, dar soția-mea nu mă aștepta, ținea o fâșie în mână, în care cetia cu o inverșunare nepomenită.

Fața ei exprima o indignațiune, o ură, o scârbire precum nu mai vădusem în fisinomia ei, și precum nici nu credusem, că ar fi în stare de a simți.

„Ce ai pentru Dumnezeu“ o întrebai eu.

„Cum, n'ai citit raportul Gazetei despre halul reuniunii!“ răspunse ea cu vocea năbușită de focul arțagului.

„Nu dragă, căci unde am eu timp a ceti Gazete? Dar ce stă în acel raport.“

„Citește“ făcu soția mea cu un semn de dispreț suprem.

Cetii, era vorba despre costumele damelor, cele naționale lăudate, după corentul care domnesce acum prin foile noastre, ér rochiile cele lalte, și mai cu semnă cele cu tren său șlep, criticate.

„Bine, ce țiți de această batjocură,“ mă întrebă soția-mea, — după ce cetisem, — foarte uimită, că nu-mi eşisem și eu din fire, ca și ea.

„Ce să țiți, așa să cere astăzi ca să scrie un redactor, care vrea să aibă trecere. Trebuie să fiă sarcastic, și să lovască în acele, care se împotrivesc curentului țilei, un curent foarte salutar, chiar după mine, căci conduce la economie.“

„Economie, ha, ha, economie! Și mai îndrăznesci tu să țiți, că costumul național ar fi o economie. Tu care, chiar când aveai un venit de peste 3000 de fiorini pe an, nu te-ai îndurat a-mi permite, ca să-mi fac un costum național.“

În această privință soția-mea avea totă dreptatea, eu îi refuzasem această cerere, căci în adevăr cu banii, ce costă un costum național, pe care nu-l poți întrebuința femeia de cât la rare ocaziuni, și numai la petreceri, soția-mea a subvenit la toaleta ei timp de un an; ér la petreceri a fost tot cu hulițele robe cu tren, cele ce le primise de zestre acum doispredece ani. Așa dar de economie cel puțin cât pentru casa mea, nu putea fi vorbă față de costumul național. Trebuia să întore vorba, s'o iau pe altă cordă.

„Bine, pentru noi în special nu este economie, dar vorbim în general.“

„Ean lasă-mă în pace cu special și cu general, un bărbat n'ar trebui să se amestece nici o dată în toaleta damelor, căci nu pricepe nimic, și când vorbește de toalete, spune numai prostii, dovadă redactorul Gazetei.“

„Nu judeca pe om, decât nu-i scii intențiunile,“ țisei eu acum. „Acel redactor din punctul său de plecare are totă dreptatea, el voiesce să aducă lucrurile acolo, ca damele române să adopteze portul național, pentru tot-de-a-una.“

„Cum, damele române să umble tot în port național!? Fugi d'acolo nu mai visa. Când veți îmbrăca și voi cioreci, atunci vom adopta și noi cătrintele.“ — Dar vădut ai pe vr'o damă cum se cade, umblând pe stradă în costum! Și nici nu vei vedea, să trăiesci cât e lumea; ér Domnul redactor cu batjocura sa cea prăstă n'a făcut alt nimic, de cât, ca pe viitor, noi care nu ne putem da luxul unui costum național, să ne ferim de intrunirile unde se vor arăta costumul, și să vedem apoi, care va ride mai pe urmă, acel redactor, său noi, care avem de aliată pe puternica, ce țice pe a tot putinta regina „Modă.“

„Vom vedea“ respunsei eu.

„Qui vivra verra“ afirmă ea.

(Almanachul) societății „România jună“ din Viena. Ni a sosit la Redacțiune lista de prenumerațiune la acest Almanach, care va apărea la începutul lui Martie. Prețul 2 fiorini de exemplar. Cuprinsul: Vremea și iubirea (alegorie) de Carmen Sylva; Alexandri V. Erna vine, Izvorul; Aurelian P. S. Un sfat poporului român; Creangă I. Anecdota; Eminescu M. Luceafărul (poesie); Gane N., Ion Urđilă (Novelă); Miorescu T. Despre

progresul adevărului în judecarea lucrărilor literare; Negruzzi I. Copil de pe natură; Nenitescu I., patru poezii; Popescu I. (Sibiu) Necesitatea studiului pedagogiei; Sbiera I. (Cernăuți) Condițiunile necesare pentru existența, conservarea și prosperarea graiului național; Slavici I., O scrisore din Italia; Teclu N., Însemnăteata Chimiei, Vulcan I., Iubirea (poesie); Xenopol A. D. Realism și Idealism.

Cei care cunosc efectul salutar ce a produs în secolul precedent almanacele asupra literaturii germane, vor aplauda cu noi împreună la această întreprindere meritosă a societății „România jună.“ Este un semn de mare progres pe calea chiemării sale. Etă câmpul adevărat pe care trebuie să-l cultive societățile noastre academice. Numai de ar avea succesul bine meritat.

Găcitură de șah

de Basiliu Ratiu.

meu	par-	re	ce-	am	dul-	tu	ri-
ma-	tat.	su-	te	Pep-	Ma-	vër-	ce
de-	C'al	'n-	es-	tă,	le-	țo	'mî
n'a	te	Eu	flet	Ah!	es-	fa-	sat.
dat	ta-	ne	La-	ța	Vi-	să	te
ti-	de	vi-	re	ca	mat.	Su-	no
tris-	in	cră-	Pen-	gă	rin-	sfă-	ha-
mi	tru	in-	no	ri-	tă	dra-	fe-

Deslegarea se poate face după săritura calului.

Terminul de deslegare în Nr. 20.

Deslegarea găciturii din Nr. 18.

Te iubesc.

Azi totă lumea-mi spune,
Că n'am ce mai spera,
Că-ci tu în asta lume
Nici când nu-i fi a mea!
Dar ori și ce vorbesc
Eu totuși te iubesc.

Și chiar se jori vre-o dată
Pe altul că-i iubi,
Amorea-mi nu încetă
Nici chiar de voi muri
Și-atunci ți-tot șoptesc
Ah! dragă te iubesc.

De n'am nimic sub sora
De tot mi s'a răpit
Să am a ta amore
Și-s cel mai fericit
Pe-amoruț cel ceresc
Ți jur că te iubesc.

Poesia de Iulian Grozesc.

Bine au deslegato: D. George Simu și d-ra Maria Albini din Blaș.

Poșta Redacțiunii.

Dlui Virgiliu Popescu Lugos. Mulțămită pentru materialul trimis care în adevăr este din abundență. Ne vom folosi de el.

Dlui T. V. Păcățianu Zsadány. Am primit cele trimise, se vor publica. Lasă-i pe cei de la Convorbiri să-și jöce mendrele.

Dlui I. Stoica Sibiu. Portretul lui Andreiu Mureșan ce ni-ai trimis, se va publica cât de curând, este foarte nimerit. Articolul despre fotografiă se va reproduce, îndată ce vom avea spațiu.

Dlui George Simu, Blaș. Îndată ce vom da suplementul cu poezii, vom publica pe cele ce ni-ai trimis.

Dlui Cotescu, Galați. Cu o viață satisfacțiune am primit măgulitoare șire ce a-ți bine voit a ne adresa țicând: Apröpe de un an de țile am putut aprecia în d'ajuns interesanta materie, ce publicați în prețiosul Dv. jurnal, și cu mare plăcere constat, că ea corespunde scopului ce v'ați propus.“ —

Dlui Bercean am trimis doritul număr.

Primiți pe această cale asigurarea înaltei considerațiuni ce vă păstrăm.

Redactor responsabil: Theochar Alexi.